

תיק ברגמן

ספר המופע

בית ברגמן : A Gallery Walk

תיק ברגמן

ספר המופע

A Gallery Walk : בית ברגמן

בית ברגמן: A Gallery Walk

המופע נערך לרגל פסטיבל ישראל, ספטמבר 2020, בשיתוף עם מוזיאון ישראל, ירושלים

מחקר ופיתוח רעיוני: הדס עפרת
פעולות ומיצגים: נעמי יואלי, כנרת חיה מקס, הדס עפרת, הילה פלשקס, טליה קינן, גיא שרף
צילומי בית ברגמן (ש/ל): עליזה אורבך
צילומים בית ברגמן וצילומי פעולות אמנותיות: הילה פלשקס והדס עפרת
ליווי אוצרותי של המופע: איה מירון, מוזיאון ישראל, ירושלים
מנהלת מופע: גליה פבליצ'נקו
ספטמבר 2020

ספר המופע

עריכה: הדס עפרת, נעמי יואלי
עיצוב והפקה: הילה פלשקס
סריקות והדפסות: יאיר מדינה – הדפס אמנותי ירושלים

סרט תיעודי:

צילום: איתמר מנדס-פלור, גוני ריסקין
עריכה: איילת בק
סאונד: ניב גפני

בתמיכת פסטיבל ישראל, מועצת הפיס לתרבות ואמנות, קרן אוטסט לאמנות עכשווית

תודות

פסטיבל ישראל - איל שר, מנכ"ל הפסטיבל; איציק ג'ולי, מנהל אמנותי; מירי מנירב, מפיקת הפסטיבל; אביבה ניר גלעדי, עוזרת מנכ"ל; שירה ויטלי, מנהלת תוכן וקשרי חוץ; עדי שפי, מנהלת שיווק; אורה לפידות, יחסי ציבור.
מוזיאון ישראל, ירושלים - פרופ' עידו ברונו, מנכ"ל; יואב מרק, משנה למנכ"ל; סוזן סטרול, מ"מ ראש אגף לקשרי חוץ; ברקת מן, רשמת המוזיאון; תמר סופר, מנהלת ארכיון המוזיאון; עודד רחמים, ראש מחלקת ביטחון וחירום; נטע כהן, מנהלת מחלקת אירועים; עומר צור, סגן מנהלת מחלקת אירועים; אביב דויד, מפיקה אמנותית; נופר לוי, מפיקה ראשית; אביעד אלינסון, מפיק.
San Diego Museun of Contemporary Art ("La Jolla"), California. במת מיצג, תל אביב.

Bergman House: A Gallery Walk

The performance is launched on the occasion of The Israel Festival, September 2020, in cooperation with the Israel Museum, Jerusalem

Concept and research: Hadas Ophrat
Artists/Performers: Hila Flashkes, Talia Keinan, Kineret Haya Max, Hadas Ophrat, Gai Sherf, Naomi Yoeli
Bergman House's b&w photographs: Aliza Auerbach
Photographs of Bergman house and artists' performances: Hila Flashkes, Hadas Ophrat
Curatorial Accompaniment of the performances: Aya Miron, The Israel Museum, Jerusalem
Performance manager: Galia Pavlichenko
June 2020

Performance book

Editing: Hadas Ophrat, Naomi Yoeli
Design and production: Hila Flashkes
Scanning and prints: Yair Medina - Jerusalem Fine Art Prints

Documentary video:

Video: Itamar Mendes-flohr, Goni Riskin
Sound: Niv Gafni

Supporters: Israel Festival, Mifal HaPais, Council for the Culture and Arts, Outset Contemporary Art Fund

Left page: Aliza Auerbach, Israel Museum and Bergman house, detail, 1980

תודות אישיות

פרופ' צבי אייל, מרים אפפלדורף, נחמה הילמן, ניצן וולנסקי, ד"ר מרטין וייל, דניאלה זילברשטיין אסלן, אילן (לושי) יעקובזון, רן נחמיאס, הרי ספיר, ד"ר גדעון עפרת, עמליה עפרת, ד"ר עירית כרמון-פופר, ארי פרוכטר, מירב קטרי, מעין רזניק, רונית רייך, נוגה שלומי, טלי תמיר, Ina Graham.

צילום משמאל: עליזה אורבך, מוזיאון ישראל ובית ברגמן, פרט, 1980

הכריייקט התאפשר הודות לתמיכתם הנדיבה של:

outset.

הדס עפרת

נעמי יואלי

כנרת חיה מקס

הילה פלשקס

טליה קינן

גיא שרף

פרולוג

בית ברגמן: A Gallery Walk היא יצירה בינתחומית המבוצעת בביתה של אספנית האמנות המודרנית, שרלוט ברגמן, במתחם מוזיאון ישראל, ירושלים. שישה אמנים מאירים את עולמה הפרטי ואת המרחב הציבורי/מוסדי שבו הוא מתקיים, בוילה מפוארת אך גם בבידוד שנכפה עליה, מוקפת גדרות ומאבטחים.

האם נוכחותה של שרלוט עדיין שורה על הבית, שמתרוקן בהדרגה מאוסף הציורים, הפסלים וחפצי האמנות? ואולי זו רוח התקופה והסגנון האדריכלי ששורים עליו? במרקם הקשרים שבין האספנית למוזיאון, ארוג וסבוך סיפור חייה ואהבתה לאמנות, שמעלה שאלות על היחסים בין הפרט והממסד ובין האישי והציבורי. דומה שלא ניתן להפריד בין השניים, וכמו במתווה סמלי, ביתה נבנה בסגנון האדריכלות המודרנית כחלק אינטגרלי של מוזיאון ישראל, ואילו תכנון הפנים הוא העתק דירתה הפרטית בניו יורק.

בית ברגמן נועד לשמר ולהציג אוסף אובייקטים אמנותיים, בתוך הקשרם הביתי. את הקונספט הזה הגתה שרלוט ברגמן על פי דגם של חדרי תקופה דוגמת חדר רוטשילד במוזיאון ישראל, כשהחדר (או הבית, במקרה של בית ברגמן) מציג את טעמה ובחירותיה של האספנית בהקשר לאורחות חייה. אנחנו מכירים בתים פרטיים שהפכו למוזיאונים, אך אלה כמעט תמיד חדרים ובתים פוסט-מורטם, כאלה שנחשפו לעין הציבור לאחר מות בעליהם. בתים וחדרים שכאלה, כחדר הרצל, ובתיהם של בן גוריון, ביאליק ועגנון, מספקים הנאה מציצנית. אנחנו מציצים לתוך חיים שקפאו, וכך, במובן מסוים, חווים תהליך החייאה מחדש של אישיות ושל תקופה על מאפייניה התרבותיים.

בית ברגמן הוא דוגמה יוצאת דופן לבית שבמשך שלושה עשורים תפקד כמוזיאון חי – יצור כלאיים של בית פרטי, אספנית ואוסף פרטי שנבלעו אל קרבו של מוזיאון ציבורי. שרלוט ברגמן הגדירה מלכתחילה את ביתה כ"בית של אספנית אמנות במאה העשרים". סוכנת הבית ובת הלוויה שלה העידה שלא היו לשרלוט אשליות לגבי העתיד: "אחרי עשר שנים הם בטח יהפכו את הבית למגרש חניה", אמרה לה שרלוט באירוניה מפוכחת. בחייה, שרלוט ברגמן פתחה את הבית לצפייה באוספיה ובעבודות האמנות הרבות, מאות במספר, אך ייחדה את הביקורים בעיקר למוזמנים מקרב מעגל מכריה, לאורחים באירועים פרטיים כמו ימי ההולדת המפורסמים שלה במרפסת הבית, ולעיתים לאירועים ציבוריים, כמו קונצרטים לאיסוף תרומות, שהתקיימו בחדר המוסיקה.

היצירה בית ברגמן: A Gallery Walk כוללת פעולות ומיצגים במתכונת של תערוכה פרפורמטיבית בתוך חדרי הבית וחלליו. מקובלת התפישה שבתערוכת אמנות מוצגים חפצי אמנות, צילום ותיעוד. התערוכה שלנו מציגה פעולות. ייחודה הוא בהיותה תלויה זמן ומקום (Time and site specific) – כלומר, תלויה הקשר של יחסי הפרטי והציבורי, חייה הפרטיים של שרלוט בתוך מרחב מוזיאלי מבוקר בנהלים ותקנות. לביקור בתערוכה יש שני מישורים. בראשון, הפרפורמריה נעמי יואלי מתחזה למדריכה במוזיאון ומנחה את המבקרים במסלול הסיוור בתערוכה בהשראת עבודתה של אנדריאה פרייזר Museum Highlights: A Gallery Talk (מוזיאון פילדלפיה לאמנות, 1989).¹ למרות שחלפו שלושה עשורים מאז הביצוע המקורי, מצאנו לנכון לאמץ את טקטיקת הפעולה של פרייזר – מהדמויות הבולטות בשיח של ביקורת המוסדיות – על מנת לשוב ולבחון את הנחות היסוד של המוזיאון ואת מעמדם של יצירות

האמנות ושל אוספים פרטיים בתרבות ובחברה שלנו. רבות מהתובנות האירוניות שעלו בסיוור של פרייז'ר, בעיקר באשר לאגינדה האידיאולוגית של המוזיאון ביחס לצרכניו, תקפות גם במקרה של מוזיאון ישראל, כחלק מהבניית התרבות הלאומית הישראלית. חלק מהטקסטים של המדריכה במופע הנוכחי הם פרפרזה על הטקסטים השנונים של פרייז'ר, המייצגת עמדה פרפורמטיבית-ביקורתית. טקסטים אחרים שאולים מסיוור ששרלוט ברגמן קיימה בתוך ביתה, כשהיא מארחת ידיד וצלם וידיאו חובב, שכבר ביקר בבית והכיר היטב את כל פריטי האספנות הרבים שבו.² בסרט הוידאו ניכר ששרלוט הייתה מודעת למעמד המיוחד שלה כמדריכה בביתה ובאוסף הפרטי שלה, ואף בחרה לגבות את הסיוור המצולם בסיפורים ובאנקדוטות אישיות אודותיו, במקום להתמקד בהיבטים אמנותיים ומסחריים של היצירות. מקורות נוספים ליצירה כוללים חומרי ארכיון, פרסומי המוזיאון, יומנים ומכתבים אישיים של שרלוט ברגמן, וראיונות עם אישים מחוג מכריה של ברגמן ועם בעלי תפקידים במוזיאון ישראל בעבר ובהווה.³ כל אלה התגבשו במהלך תחקיר מקיף שנערך במהלך השנים 2017-2020.

במישור השני של התערוכה פועלים האמנים הדס עפרת, הילה פלשקס, כנרת חיה מקס, טליה קינן וגיא שרף בזמן אמת בחדרי הבית השונים, ויוצרים רשומון אמנותי. כל אמן והשקפתו, כל אמן מאיר זווית אחרת. אין לפנינו תערוכה עם קו אוצרותי אחיד. עפרת מתמקד בפעולת שימור של עץ הזית שנטוע בחצר הפנימית של הבית, כאילו היה ארטיפקט. עץ הזית, שמעטר גם את תמונת הנוף של מוזיאון ישראל כסמל של מקומיות, טעון ברבדים תרבותיים ופוליטיים. פלשקס בוחרת בחומר הגולמי כדי לפסל תמונת טבע דומם, ואריאציה על נושא memento mori (זכור את המוות), בהתייחסות ישירה לחדר פיקאסו שהכיל בעבר עשרות יצירות קרמיות של האמן ולשימוש של החדר בעבר כחדר אוכל. החומר בפיסול שלה לא עבר שריפה בתנור; הוא משדר גופניות, רך ופגיע, דימוי לחיים באמנות. מקס מבצעת סדרת פעולות שמושא התייחסותן הישיר הוא דמותה ומעונה של שרלוט ברגמן. היא מצמידה במשקל גופה את דיוקנה של שרלוט אל קירות הבית ומערסלת את התוכנית האדריכלית של הבית כמו הייתה בגוף או תינוק עשוי ניר מקומט. הטקסט שבו בחרה לתאר את פעולותיה הוא לא פחות ממכתב אהבה. קינן ושרף - אמנית חזותית ומוזיקאית - בחרו לפעול יחד בחדר המוזיקה. שרף מרוקן גזע עץ מתוכנו והופך אותו לתיבת תהודה של כלי נגינה. קינן יוצרת רישום פחם של גזע עץ שרוף וחורכת אותו בהקרינה עליו להבות אש. על החלון מנגד היא מקרינה פרפר לילה ורושמת מעליו רשת של קווים בפחם שחור. הפנים והחוץ, הריק והמלא, מדהדים זה את זה בעבודתם. אליהם מצטרפים התצלומים של הצלמת עליזה אורבך ז"ל, ידידתה של שרלוט ברגמן, אשר תיעדה את הבית בשנת 1980 בסדרת צילומי שחור-לבן. העדות המצולמת שלה היא חלק אינטגרלי משפת המופע וספר המופע שלנו.⁴ גוף עבודות האמנות שנבלע בין אוספי המוזיאון, הבית שמאבד בהדרגה את חום גופו ונעדר דופק חיים, מעל כל אלה מוטבע חותמה של שרלוט ברגמן כצל עובר.

שרלוט ברגמן חיה בבית מאמצע שנות השבעים של המאה העשרים עד למותה בגיל 99 בשנת 2002. בהתאם להסכם שנחתם בינה למוזיאון, נשמרו תכולת הבית ומרבית אוסף האמנות כמות שהם עשר שנים לאחר מותה. מדי פעם נערכו בבית אירועים ציבוריים ופרטיים. בתקופת העבודה על המופע (2019), ולרגל גילוייה של "פטריה אגרסיבית"; בבית, הועברו כל יצירות המקור למחסני המוזיאון ולאולמות התצוגה. המטבח, המעוצב בסגנון אמריקאי של שנות

¹Andrea Fraser, Museum Highlights: A Gallery Talk, The MIT Press, October, Vol. 57, 1991, pp. 104-122

²במהלך המחקר והעבודה הגיע לידינו סרט וידאו ביתי, שצולם ב-29 ביוני, 1998, בידי צלם בלתי ידוע, כנראה ידיד קרוב של שרלוט, במהלך ביקור עם אשתו בבית ברגמן. הסרט משלב תיעוד חלק נכבד מעבודות האמנות, עם סיור בין חדרי הבית תוך דיאלוג עם שרלוט. למרות גילה המתקדם (היא הייתה אז כבת 96), שרלוט מוסיפה לאורך הסיוור פרטים רבים אודות העבודות וחייה ולמעשה אף "מנהלת" חלק מהסיוור בליווי הערותיה. תמליל הסרט (באנגלית) מהווה בסיס לטקסט הסיוור בפנים הבית, לסקירת עבודות האמנות, ולדיאלוג עם שרלוט.

³המרוויינים במופע ובספר זה, מופיעים בציון התפקיד בלבד, ללא שמות. אנו מודים למרוויינים על נכונותם להעשיר את הידע שלנו בסוגיות שונות.

⁴צילומיה של עליזה אורבך, מופיעים ללא כותרת בעמודים 71, 70, 67, 61, 33, 17, 15, 8, 5, 117, 112, 109, 91, 75.

השבעים, והמרפסת האחורית, הוסבו למטבח תעשייתי ולחדר אוכל לעובדי המוזיאון. שימור המבנה הארכיטקטוני (אדריכל אל מנספלד, מעצבת פנים דורה גד) נפגם.

היצירה שלנו, בית ברגמן: A Gallery Walk, היא מחווה לשרלוט ולואי ברגמן, זוג אספני אמנות ותורמים נדיבים. אוסף ברגמן לא זכה לתיעוד קטלוגי במוזיאון ישראל; לכן בחרנו לצרף לספר המופע תיאור מדויק של תכולת הבית על רהיטיו, חפציו ואוסף האמנות המרשים (רשמת המוזיאון בעבר: מרים אפפלדורף) כפעולה של תיקון.

מקורות ההשראה ליצירה זו מאירים היבטים פרטיים באישיותה של שרלוט, אך בו בזמן הם מאירים גם את המקרה הפרטי כחלק מהבניית התרבות המקומית, הישראלית-ציונית, וסמלה המובהק - מוזיאון ישראל.

הדס עפרת

שרלוט ולואי ברגמן⁵ בביתם בניו-יורק, שנות ה-50

⁵לואי ברגמן, אדריכל אנגלי (1896-1955) ושרלוט ילידת (1903-2002) אנטוורפן, בלגיה (1903-2002) הקדישו חלק עיקרי מחייהם ומוזנםם לאספנות של אמנות מודרנית ולפילנתרופיה. הזוג ברגמן היגרו מבלגיה ללונדון. נסיעתם הזמנית לתערוכת האמנות העולמית (World Fair) בניו-יורק ב-1939, הפכה עם פרוץ מלחמת העולם ה-2 לשהות ממושכת. בזמן המלחמה, ביתם בלונדון הופצץ ועבודות אמנות רבות אבדו. למעט תקופות קצרות באירופה ונסיעות ברחבי העולם, הם חיו בניו יורק. לאחר פטירת בעלה עלתה שרלוט לישראל בשנת 1967.

מהלך המופע:

המדריכה נפגשת עם קהל המבקרים, כ- 35 אנשים, בחלל הכניסה של מוזיאון ישראל בירושלים, בסמוך לקופות. היא מובילה את הקהל לכיוון בית ברגמן, מרחק של כחמש מאות מטר.⁶

ערב טוב. הממ.... כולם פה? ערב טוב

שמי אנדריאה. אני שמחה להזמין את כולכם לבית שרלוט ברגמן במוזיאון ישראל, ירושלים. אני אהיה המדריכה שלכם היום, בשעה שנתבונן בבית, המ, בהיסטוריה שלו ובאוספים שבו. הסיור היום הוא סיור-גלריה בביתה של אספנית אמנות של המאה העשרים, ואנחנו נתרכז היום בכמה חדרים בבית, החדרים המיוחדים לאמנים מפורסמים, חדרי האוכל, חדרי הנוחיות וכו'. הממ- האם כולם שומעים אותי? אם אתם לא יכולים לשמוע אותי, אל תתביישו בבקשה, פשוט תגידו לי להרים את קולי. כן?

אני מקווה שכולכם רכשתם כרטיסי כניסה בכניסה המחודשת, בדוכן המשולב של מידע וכרטיסי כניסה. אם אתם חברים במוזיאון או באגודת הידידים, כמובן אינכם צריכים לשלם דמי כניסה. חברות, כידוע לכם, משחקת תפקיד חשוב בחיי המוזיאון. חברים רבים מציינים שהצטרפו למוזיאון מכיוון שתפסו אותו כמוסד בעל איכות מהמעלה הראשונה, אחד המאגרים העולמיים הגדולים של הציוויליזציה ו, אה, אם אתם חברי המוזיאון, תוכלו ליהנות משלל ההטבות, הזמנות לפתיחות, לתערוכות, אפילו הזכות לקיים אירוע פרטי בלב הנכס התרבותי החשוב ביותר של בירת מדינת ישראל. מוזיאון ישראל, ירושלים.

המדריכה מובילה את הקהל לאורך שביל הכניסה למוזיאון לכיוון בית ברגמן הנמצא באזור התפעול של המוזיאון, בחלקו המזרחי. לאורך הדרך היא פונה בעזרת המיקרופון שלה לקהל, שמאזין באמצעות אזניות אלחוטיות:

הממ. האם כולם שומעים אותי?

"מוזיאון לאמנות אינו רק בניין, או בית, לא רק אוסף של חפצים. מוזיאון לאמנות - במיוחד מוזיאון לאומי כמו שלנו - הוא מוסד ציבורי עם שליחות, עם סמכות [...] מוזיאון ישראל הוא מוזיאון לאומי [...] בעוד שבית הנכות "בצלאל", במשך 52 שנות קיומו כאחד ממוסדות התרבות החשובים של מדינת ישראל ושל העם היהודי כולו, פנה אל קהל מקומי ויהודי בעיקרו, המוזיאון החדש (מוזיאון ישראל) נתפס כפונה לעולם החיצוני, וכמייצג את הפנים הנאורות של המדינה הצעירה בפני העולם הרחב. מנקודת מבט היסטוריוגרפית אפשר לתאר את המעבר מבית הנכות למוזיאון ישראל ב-1965 כהשלמה מאוחרת של מהלכי כינון הריבונות והממלכתיות שביצע דוד בן גוריון מיד לאחר היווסדה של המדינה החדשה ב-1948. תפיסתו הברורה של מוזיאון ישראל היא כמוזיאון לאומי:בטקסט הפתיחה נכתב במפורש: "המוזיאון הלאומי החדש" ומודגש במיוחד המיקום הסימבולי שלו: על גבעה במרכז הגיאוגרפי של ירושלים, כש"עוטרים לו סביב בנין הכנסת החדש, משרדי הממשלה, בנייני האוניברסיטה העברית, מנזר המצלבה מימי הצלבנים והדר נופה של העיר עצמה."⁷

"עוד בדיונים הראשונים על הקמת המוזיאון, פחות מעשור לאחר כינון המדינה, התייחס טדי קולק, אז היוזם ולימים היו"ר הראשון של מועצת המנהלים של המוזיאון, לחזון של המוזיאון, כמוזיאון בינלאומי לעם, לאומה: "האוספים הפרטיים [בחו"ל] של חפצי אמנות ועתיקות הולכים ועוברים מסיבות שונות לרשויות ציבוריות וברגע שהם יהיו בידי רשות ציבורית לא תהיה כבר אפשרות להשיגם. מחזיקי האוספים

^[6] טקסטים מתייעד המופע או ברוח המופע של אנדריאה פרייז'ר מופיעים במופע ובספר זה בתרגום לעברית. התרגום וההדרכה על-ידי נעמי יואלי, המתחזה ל"אנדריאה", מדריכה במוזיאון, לבושה בחליפת מכנסיים בצבע תכלכל, נועלת נעליים שחורות, שיערה אסוף. זאת ברוח ההופעה של פרייז'ר במופע שלה, לבושה בחליפה בהירה מחויטת, נעליה שחורות ושערה שחור. יש כאן איפה התחוזה כפולה ו"חיקוי של חיקוי": יואלי מתחזה לפרייז'ר ולמדריכה במוזיאון ישראל הקרויה על שמה של פרייז'ר (אנדריאה), כשם שפרייז'ר התחוזה במקור לרמות פיקטיבית של מדריכה במוזיאון פילדלפיה. בזה מצטרפת עבודת ההדרכה לעבודה הביקורתית של פרייז'ר ביחס לממסד המוזיאלי.

^[7] טלי תמיר, מהסוכנות אל הממלכה: על המעבר מבית הנכות "בצלאל" אל מוזיאון ישראל, הרצאה ביום עיון בתערוכה 'המאסף / תצוגה לא שימושית', אוצרת טלי בן נון, בית האמנים ירושלים, http://talitamir.com/catalog/album/273.

לא ימסרו את אוספיהם אם תצוגה ראויה לא תובטח מראש".⁸ "עובדה זו שהמוזיאון שלנו רכש לעצמו שם של מוזיאון בעל רמה ולא מוזיאון פרובינציאלי, אפשרה לנו לרכוש דברים רבים (...) ואם אנו מקווים ומצפים להקים מוזיאון רציני, אנו תלויים בשם הטוב שייצא לו בקרב אספנים ומוזיאונים בעולם כולו".¹⁰

"מתי בפעם האחרונה נהניתם מארוחת ערב קסומה ליד פסלי הענק של פיקאסו והנרי מור?

מתי חגגתם בקוקטייל מפואר סביב דגם ירושלים בימי בית שני או יצרתם "נטוורקינג" לצד מסיכות עתיקות וחפצי יודאיקה נדירים? זה לא עוד "חלל", זה לא עוד "אולם אירועים", זה לא עוד "לוקיישן". מוזיאון ישראל, מוסד התרבות הגדול בישראל ומהמוזיאונים המובילים בעולם מזמין אתכם לקיים בו את האירוע הבא שלכם. רחבת קראון, הצופה אל הנוף הירושלמי עוצר הנשימה, חצר דגם בית שני, גן האמנות המרהיב, הגלריות המעוצבות בקפידה וביתה הפרטי של אספנית האמנות שרלוט ברגמן, אלה רק כמה מהמתחמים שבהם אפשר לערוך אירועים מסוגים שונים תוך מתן מענה לצרכים הייחודיים

שדה האמנות המודרנית ירד אל העולם כשהוא כרוך בטבורו בפרוייקט הלאומיות [...] ניכסה של האופציה המודרניסטית הוא רגע מימושו של הדחף להתמערב באמצעות חיקוי הדגם התרבותי שמייצג את "המערב".

כשם שארץ ישראל היא המולדת הלאומית הטבעית, מוצגת אירופה כמולדת התרבות הטבעית, והנסיעה לאירופה לבקש שם אחר דגמים תרבותיים שקולה לרעיון של שיבה למקור.⁸

שרה חינסקי

של כל אחד ואחד- על מנת להבטיח את האירוע המושלם באווירה יוצאת דופן. אוסף הפריטים העשיר מערש הציוויליזציה ועד היום, התצוגה המוזיאלית המרהיבה, המרחב האלגנטי והעיצוב עוצר הנשימה - כל אלה הופכים את האירוע במוזיאון ישראל לחוויה בלתי רגילה בעלת ממד מיוחד במינו.¹¹

הציבור, שמרבה לרכוש בגדים, חפצי נוי ותכשיטים זולים, חייב להעלות את רמת הטעם הטוב והעידון באמצעות התבוננות ביצירות אמנות, יצירות המופת של התרבות שלנו ושל ציביליזציות ותקופות אחרות, ובאמצעות חשיפה לטעם מעודן.

^[8] שרה חינסקי, מלכות ענווי ארץ, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, 2015, עמודים 161, 142, 205.

^[9] זיכרון דברים מס. 1 מיישיבת הועדה להקמת מוזיאון לאומי, 1957.22.3 תיק 9493/22.

^[10] ראיין למרים טל, "הבוקר", 1964, מובא אצל טלי תמיר "מוזיאון ישראל: החלום, המימוש והקונספציה: מבית הנכות למוזיאון הלאומי", שנתון מוזיאון ישראל [אנגלית] 1989.

^[11] מתוך ברושור פרסומי, מוזיאון ישראל, 'אירועים פרטיים ברוכים הבאים לבית ברגמן'.

המדריכה מגיעה עם הקהל לקרבת בית ברגמן, סמוך לכניסה

ברוכים הבאים לבית ברגמן, ביתה הפרטי של אספנית אמנות מודרנית במאה העשרים

”... שרלוט ברגמן חלקה עם טדי קולק את חזונו להקים בירושלים מוזיאון לאומי, בנתה בעידודו את ביתה על אדמת מוזיאון ישראל והביאה עימה את אוסף האמנות והאתנוגרפיה המפואר שלה.

מ-10 עד 90 משתתפים. הבית, שנבנה בשנות ה-70 בתוך שטח המוזיאון, בנוי כיצירת אמנות ומשקיף לנוף הפסטורלי של עמק המצלבה ולעבר הכנסת. יצירות האמנות שאספו בני הזוג ברגמן במהלך חייהם, מוצגות בבית ומשרות אווירה ההולמת אירועי יוקרה אניני טעם. המבקרים בבית מוזמנים לסייר בחדרי הבית אשר מוקדשים ליצירות האמנות מעשה ידיהם של חבריה הקרובים של האספנית: פבלו פיקאסו, כריסטיאן דיור, הנרי מור ואחרים. ניתן לערוך בבית מגוון אירועים כגון ארוחות ערב, מסיבות קוקטייל, השקות.¹²

”... בקיץ 2002, חודש לפני מלאת לה 99 שנים, נפטרה שרלוט - תרשו לי לקרוא לה שרלוט - בחדר הנרי מור האהוב עליה. הבית, על ציוריו, הפסלים, הקרמיקה והעבודות על נייר מאת טובי האמנים במאה ה-20, הועבר לאחר מותה של שרלוט לרשות מוזיאון ישראל. משאלתה הייתה, שכשם ששימש הבית בחייה, כן יוסיפו להיערך בו אירועים מיוחדים ושיראו בו בית של אספנית אמנות מודרנית במאה העשרים, כמו חדרי תקופה במוזיאונים הגדולים. האגדה על שרלוט, תרשו לי לקרוא לה שרלוט - מארחת מופלאה, מספרת סיפורים בחסד עליון, שוחרת אמנות ותורמת נדיבה - ממשיכה לחיות בבית שהקימה במוזיאון ישראל.”¹³

המדריכה עומדת בפתח הבית, פונה חזיתית לקהל:

הבית עצמו, ה"עצמי" שהוא עצמו, כל כך מרשים. כמובן, אנחנו נוכל לבקר רק בחלקים מהבית ולראות רק חלק מהאוסף בן מאות מוצגי אמנות שמקיף יצירות מכל קצוות העולם במאה העשרים. אבל ננסה לתת לכם מושג כללי, הממ, לעזור לכם להתמצא בעצמכם, כי ייתכן שהיום זה הביקור הראשון שלכם, הראשון ממש שלכם, בבית שרלוט ברגמן, במוזיאון ישראל, ירושלים - שוב, ברוכים הבאים!

אני מקווה שכולכם מחזיקים בכרטיסי הכניסה. אני עצמי לא שילמתי דמי כניסה. אה. אינני חברה במוזיאון וכמו כן אינני שכירה של המוזיאון. אני מרצה אורחת, אורחת של מחלקת החינוך. אה,

אני גם, כמו חבר הנאמנים ומדריכי המוזיאון, מתנדבת. זוהי לכן הפריווילגיה שלי, הפריווילגיה שלי, כאורחת, כמתנדבת - ושמא אומר, כאמנית להיות מסוגלת לבטא את עצמי כאן היום, פשוט כאינדיבידואל ייחודי, ואני באמת מקווה שאני מבטאת את האיכויות הטובות ביותר שלי, כפי שכולנו עושים, אם יורשה לי לומר. לכן אנחנו כאן. הבה נלך לכניסה, בבקשה, בואו אחריי בבקשה. האם כולם פה?

המדריכה מפנה את המבט אל הגדר

ורק הסתכלו בנוף הזה! נפלא!

אם לא תהיה לנו אמנות בעיר, או מקומות יפהפיים בעיר, לא נוכל לצפות למשיכה של מבקרים לעיר שלנו. אני מבקשת להיכנס עכשיו אל הבית, ביתה של אספנית אמנות... אני משתוקקת לאפשר לכם הצצה קלה, אל יחסה של האספנית לנכסיה.

בואו אחרי, בבקשה.

המדריכה והקהל נכנסים למבואה. הפרפורמריית כנרת חיה מקס אוחזת בתצלום שרלוט מוחזק בראשה על הקיר [ראו 'מחזיקה מעמד' עמ' 22]

הרצפה עם שטיחים ללא רבב, מנורה על השולחן המרכזי, אגרטל עם פרחים, תמונות על הקירות; עשרות העציצים עם פרחי סחלב לאורך הקירות; שני כלבי הסלוקי הלבנים; הנוף התנ"כי, נוף הטרשים עם המנזר הנשקף אליכם מכל עבר מבעד לחלונות הפתוחים לרווחה....

המדריכה מצביעה על חדר השירותים בכניסה למבואה

אלה השירותים. הברזים, הזהב, הכול בעידון.

¹² מתוך ברושור פרסומי, בית ברגמן, מוזיאון ישראל (ללא תאריך).

¹³ ברושור פרסומי, שם.

אני רוצה להיות מעודנת

האהבה ליופי היא אחד הדברים הנפלאים ביותר שעושים את החיים שווים לחיותם. פשוט לקחת את הבית הפשוט שלכם, הבית המוכר בו אתם חיים, שמעולם לא החשבתם ליצירת אמנות, ואיכשהו לסדר אותו מחדש. פשוט לסלק את כל זה ולשים חפץ או שניים במקום הנכון. טוב, זה מה שהמוזיאון עושה, אני חושבת, עבור כולנו. זה מה ששרלוט, תרשו לי לקרוא לה שרלוט, עשתה בביתה. עבור כולנו. זה התפקיד שלנו כאן: להבחין בצורה מודעת והחלטית בין הבינוני לאיכותי.

אני רוצה להיות איכותית

המדריכה עוצרת מול הפטיו המופרד במחיצת זכוכית ממרכז הבית. הדס עפרת מבצע פעולת רפאות לעץ הזית שבפטיו [ראו 'רפאות', עמ' 35]

איזה קיר זכוכית יפה, איזו עבודה מרשימה, המסיביות, הגודל, האיכותיות, השקיפות, העידון... I want to be graceful.

כמו שאמר קאנט: "אנשים רעבים יסתפקו בכל מה שתיתן להם, אבל סיפוק מסוג זה עדיין אינו מעיד על טעם מעודן. רק כשמשקיטים את הרעב אפשר לחוש למי יש או אין טעם מעודן."¹⁴ המוזיאון זקוק לקהל משכיל ונלהב, המוזיאון אומר: כאן תמצאו סיפוק. כאן תמצאו נחת, כאן תמצאו הנאה, כאן תמצאו את הדברים היפים יותר שעושים את החיים ראויים לחיותם, כאן תזכו לחופש מהמאבק שנכפה עליכם על ידי צרכים חומריים. כאן תמצאו את היופי האידיאלי שלכם, כאן תמצאו השראה, כאן תמצאו "מקום אחר", תמצאו סטנדרטים, כאן תמצאו ציוויליזציה. כאן תמצאו תרבות.

אני רוצה להיות תרבותית

הייתי רוצה להיות אנינה. הייתי רוצה להיות יוצאת דופן. הייתי רוצה להשיק. הייתי רוצה להיות אירוע יוקרתי, להרגיש חיה. הייתי רוצה להיות כמו חפץ אמנות. האם לא יהיה זה נחמד להיות כחפץ אמנות? הייתי רוצה להיות חפץ אמנות,

¹⁴על פי הפילוסוף עמנואל קאנט, ביקורת התבונה, אצל פרייז'ר, עמ' 117.

קומפוזיציה מתוככמת של רצינות חמורה, חיות, איכות מיידית, פורמליות נוקשה. יצירת אמנות איכותית, מיתולוגית, בגודל טבעי... מרוככת על ידי אווירה מוארת ומיוחדת.

הנוכל לבקש יותר?

כאן תוכלו לסייר ולראות את חדרי האוסף: חדר דופי, חדר פיקאסו, חדר הנרי מור, חדר המוסיקה, הפטיו... כידוע לכם המוזיאון מאפשר לאנשים מסוימים לערוך כאן אירועי יוקרה אנינים, כגון ארוחות ערב, מסיבות קוקטייל, השקות. הייתי רוצה לערוך כאן אירוע יוקרתי ואנין כגון ארוחת ערב, מסיבת קוקטייל, השקה.. אירוע יוצא דופן. חווייתי...

טוב, זהו, אני סיימתי.

תודה לכם שהתלוויתם אלי, ושיהיה לכם המשך ביקור איכותי.

המדריכה נפרדת מהקהל ונעלמת. מכאן ואילך דמות המדריכה אנדריאה מתחלפת בדמויות אחרות המבצעות בין המופעים והמיצגים בחללים השונים של הבית. הפרפורמרית מציינת את החלפת הדמויות באמצעות ג'סטה, קול, אביזרים ודגשים מסוימים בבגד היסוד של המדריכה.

תשוקתי היא לאפשר לכם הצצה קלה, אל יחסו של האספן לנכסיו - הצצה אל האספנות ולא דווקא אל האוסף [...] כל תאווה גובלת בתוהו, ואילו תאוות האספנות - בתוהו הזיכרונות. [האספן] לומד לאהוב אותם כזירת התרחשות, כגיא החיזיון של גורלם שלהם.

גישתו של האספן לנכסיו מקורה ברגש המחויבות של בעל הקניין לקניינו [...] בשביל האספן, כלומר האספן האמיתי - הקניין הוא הקשר העמוק ביותר אל הדברים: לא שהם חיים בו, אלא הוא הדר בתוכם.¹⁵

וולטר בנימין

¹⁵וולטר בנימין, "אני פורק את ספרייתי" בתוך: כתבים, חלק א', המשוטט, תרגום דוד זינגר, תל-אביב, הקיבוץ המאוחד, 1992, עמ' 108-107, 113.

She was a very strong personality

but I have never met such an honest person. She was... ouch! I can't think of the right word [...] I have never ever met such a person.

When you entered the house there were standing plants along the wall there [...] The only flower plants were the Orchids. The man from Ma'ale Hahamisha (Ytzhak Nevet, founder of The Orchids Greenhouse) – he often visited and whenever flowers would die off, he would bring fresh ones, and he would keep them until they would start flowering again. We had a constant supply of these beautiful Orchids.

- Charlotte never had children of her own...

That is a very sad point. Seven times she was pregnant and lost. The last time, she was telling me, she stayed in bed for six months. she was so determined and so heart broken that [...] I will tell you why she collected so much...

- *Do you mean that the collection took the place of children?*

Yes, I'll honestly accept that.

¹⁶גסטון בשלאר, הפואטיקה של החלל, תרגום מור קדישזון, תל אביב, בבל, 2020, עמ' 24.

הבית מגן על החולם, הבית נותן מחסה לחלימה [בהקיץ]. אילו שאלו אותי מהי הברכה יקרת-הערך ביותר של הבית, הייתי אומר: הבית מאפשר לנו לחלום בשלווה.¹⁶

גסטון בשלאר

כנרת חיה מקס, סדרת פעולות : מחזיקה מעמד

שרלוט,

נוכחותך שורה בכל פינה בבית, בכל פיסת נייר, בהעדרך.
כשנכנסתי לביתך בפעם הראשונה, אינספור שאלות חלפו בראשי. שאלתי את החפצים, שאלתי את הבית. מצאתי אמנית, אמנית מעשה.

אני קוראת את כל פעולותיך כעבודות אמנות ובהיותי אמנית מעשה בעצמי אני מרבה ומאפשרת למה שישנו לפעול עליי כמו הוראות הפעלה.

ראשונה מפעילה אותי פעולת הסימביוזה "אני האמנות" שלך. תמונת הפורטרט, שקיבלת ליום הולדתך עמוסה בחתימות ואיחולים "we all love you" מכל עובדי המוזיאון, תלויה בכניסה לבית ומקבלת את פני הבאים ברשמיות ובהוד.

בהיתי בה. כשמתקרבים מעט היא מעוררת רגשות הנוגעים לשותפות הגורל ויחסי הגומלין שלך עם עבודותיך, האופן בו כל חלקי הטריפתיך: "מוזיאון-אוסף-שרלוט" ניזונים האחד ממשנהו.
היה לי דחף להוריד אותך מהקיר ולשאת אותך בגופי כמו שאת החזקת את האמנות בגופך, כך שהפכתם לאחד, עד הנשימה האחרונה. ברוח דברייך- כל עוד אני חיה, האמנות שלי ואצלי. הלא זו המהות של פרפורמנס ארט - האמן הוא האמנות.

הפעולה "נוף של אישה אחת" היכתה בי כשעמדתי בחדר של דופי וראיתי את דמותי משתקפת בחלון השחור, המגן שלא יכנס אור מזיק. דמיינתי אותך פותחת את החלון, מראה לי את הנוף ובמבטא המיוחד מתארת את עבודת האמנות שמאחוריו. "נוף של אישה אחת" מזכירה את התכר הדק, המתעתע, בין הציבורי לפרטי, בין העושר התרבותי של Dufy לבין בדידותך, יושבת בראש השולחן הארוך.

'Copy paste', כך אני בוחרת להגדיר את הפעולה הסבוכה של העתקת ביתך למדינה אחרת- כמעט ולא ניתנת לתפיסה ועם זאת פשוטה להסבר. עבודת Ready-made יפהפיה בדמות בית אשר ברו מוטמע במוזיאון כזיקית על עץ ותוכו- ביתך.
ושיחה, שספק אם התקיימה, בינך ובין טדי קולק - "שרלוט, בואי לכאן לירושלים, יהיה בית לאמנות שלך"
"טדי יקר, לאמנות שלי כבר יש בית".

שרלוט, העדרותך היא פעולה נוכחת.
בפעם השלישית שהגעתי לביתך, התבשרנו כי עבודות האמנות בסכנה וכי מרוקנים את תכולת הבית. אחרי כמה רגעים הבנתי- אני נמצאת בבית נטול אמנות. ובכל זאת, מדפי הארונות מאוכלסים בחפציך האישיים שנותרו מאחור במקומם, הקדשות, תמונות ויומנים. אני עוקבת אחרייך בעדינות ומנסה להרגיש את המרחב האישי נטול האמנות. איפה נמצא המדחום? היכן עט טוב כשצריך אותו? ככל שהתמצאותי גוברת, כך גובר הרעש- צליל שברי זכוכית הנדחפים על ידי מטאטא מחדר לחדר.

כנרת

Susan M. Pearce,¹⁷
Museums, Objects
and Collections,
Leicester University
Press, 1992, p.66

Collections are endowed with a life of their own, which bears the most intimate relationship to that of their collector, so that the collector sees them, in the most literal sense, as parts of himself. But the heart of this relationship is an ambiguity of control; sometimes the collector shapes the collection and sometimes it shapes him – another way of saying that objects are always both active and passive.¹⁷

Susan M. Pearce

מוזיאונים גדולים מפתחים תלות מסוימת באספנים. הון פרטי הפועל בתוך מוסד ציבורי מחדיר פנימה מערך שלם של שיקולים פוליטיים ואינטרסים כלכליים המהווים אתגר קשה בעיקר למוזיאונים בסדר-גודל בינוני, שכוח המיקוח שלהם קטן יותר [...]

¹⁸הילה כהן-שניידרמן,
המוזיאון העירוני
לאמנות: מנכסים
למשאבים ומערכי-
בעלות לערכי שימוש,
בתוך: דרורית גור
אריה (עורכת), מוזיאון:
ערך שימוש, תל אביב,
רסלינג, 2014, עמ' 53,
55-56.

כדי לחשוב את המוזיאון מחדש יש להמיר את פרדיגמת האוסף ובית האמנות באחרת, כזו שרואה במוזיאון אתר של דיאלוג בין הציבור לאמנות, דיאלוג המשליך על התכנים האמנותיים.¹⁸

הילה כהן-שניידרמן

Photographer:

This is the entrance hall

Every time I have been here over the past 15 years, I have seen these orchids. Charlotte has a special fondness for developing orchids. It is a very impressive entrance. A wonderful impression.

This is the courtyard

with an olive tree and a very famous work by Maillol. It's a very minimalist courtyard- just the Maillol. This is one of his famous torsos, and the olive tree is surrounded by little green.

This is Charlotte Bergman at her home in Jerusalem, where she is surrounded by most incredible works of art. These are things that brought her pleasure all her life.

Let's talk about the house and the valley there, and what made you decide about this particular site in Jerusalem.

Charlotte: I didn't actually decide. I wanted to live somewhere else facing the Walls of Jerusalem. But every time I found the right place Teddy Kollek¹⁹ discouraged me for one reason or another, until I had to come here because it was supposedly a place where I will be sheltered, everything will be here. Besides, I'll be giving them the house anyway so they can look after the people - security people are here anyway - so this house would be secured. So far, thank God, nothing happened so it's like this...

The location of the valley was very beautiful because it is the Valley of the Cross and it had a lot of green and everything so beautiful and you could see across to the main part of Jerusalem.

But they planted trees which at the time were very little, and now, 20 years later they block out the whole view, so I haven't got a

הפרפורמרית בתפקידי צלם חובב ושרלוט, מסיירת בחללי הבית. הצלם מתעד במצלמת וידאו ביתית תוך תאור מפורט של אוסף האמנות, ומשוחח עם שרלוט אודות ההקשר הביוגרפי של האספנות במטרה להנגיש את אלה לצופה מדומיין.

view [laughs]. I have the valley but I cannot see the Monastery of the Cross. If they could have the trees removed, then I could have seen. I am begging to have two trees removed. I had the gardener cut some trees, some branches, so that made it possible for me to see. But now they are building all out in the distance tall buildings and with them the view gets very spoiled. It is a great pity.

Photographer:

The whole house is dedicated to living in comfort surrounded by beauty. But there is nothing in this house that gives a feeling of a museum. It is really a feeling of being at home.

¹⁹טדי קולק, היו"ר הראשון של מוזיאון ישראל ולימים ראש העיר ירושלים, היה מעורב מראשית היוזמה להקמת המוזיאון, פעל רבות להשגת תרומות ויצירות של אספנים. ככל הנראה הוא שיום את הרעיון לבנות בית לאספנות שרלוט ברגמן במתחם המוזיאון, פעולה ייחודית בנוף המוזיאונים בעולם, כשהמוזיאון אוסף אל תוכו את האספנות והאוסף כאחד.

This is the living room

With the emergence of cultural and demographic changes towards post-modernity and the post industrial leisure society, the public's perception of the museum shifted from educational to recreational, from research and display to more audience driven and service - oriented approach.

Instead of understanding themselves as both standard-setting and elitist store-houses of cultural prototypes that were presented to the public without further discussion and explanation, museums increasingly began to view their permanent collections and temporary exhibitions as invitations to an open dialogue between curator and viewer.²⁰

Karsten Schubert

Karsten Schubert,²⁰
The Curator's Egg,
Ridinghouse, 2005,
.p.67

Content of Entrance Hall			Large Guest Room		
WEST	Art: 1. Mario Negri, Composition with Two Figures, 1963, bronze 2. Mario Negri, Choir, bronze 3. Antal Biro	CENTER	Furniture Armchair, TV table on wheels with books on it, plant in the corner, 6 plants on the left	EAST	Art: Zora Staack, Untitled Composition, 1958, gouache Zora Staack, Untitled Composition, 1958, oil on canvas Zora Staack, Untitled Composition, gouache on paper Zora Staack, Untitled Composition, 1958, oil on canvas Jun Dobashi, Untitled, collage Anonymous, 19 pieces of pottery Eskimo statue, seal with 2 cubs Eskimo statue, man with 2 seals Pre-historic axe, flint Jun Dobashi, Untitled Jun Dobashi, Untitled
	Furniture: Small table, 2 round stools underneath it.		Set of off-white sofa of 3. sofa of 2 and armchair. Off-white chair and armchair. Round rosewood table with: Christian Dior tortoise-shell imitation glass platter, bowl (on the platter, with plant inside it), 2 ashtrays, apple, candy bowl, cigars container with cover. Tall arched Italian “Arco” lamp on marble base; Large square plant; Off-white carpet from Rabbat, Morocco; Calf-hide rug		
	Art: I. Miguel Berrocal, Le bijou, 1960, bronze				
EAST	Furniture: Plant, small table, cow-hide armchair from Argentine			NORTH	Art: Upper right display window: Jun Dobashi, Untitled, 1963 Jun Dobashi, Untitled, 1964, collage Jun Dobashi, Untitled, 1964, collage 3 pieces of pottery
	Art: 1. Jun Dobashi, oil on canvas				Upper left display window: 2 bottles by Nina Zanger 3 pieces of pottery
	Swedish carpet, off-white with beige pattern (same as in small guest room). North, east & west 23 plants (pots mostly white, some brown)				Lower right display window: 30 pieces of jewelry
NORTH				WEST	Furniture: Bookstand with ceramic-based lamp by an unknown American artist. 2 beds with Pakistani cover, 6 long cushions and 6 square cushions. Display window with pottery
	Content of Living Room				Art: Antal Biro, oil on paper Antal Biro, oil on paper Antal Biro, oil on paper Antal Biro, oil on paper Antal Biro, figure Antal Biro, 1952 Antal Biro, Juggler Antal Biro, Personage
	Art: 1. Jun Dobashi. Untitled. 1962. oil on canvas 2. Sizu Simada, Untitled, oil on canvas 3. Henry Moore, Reclining Figure, 1952, bronze				
SOUTH	Furniture Service trolley with vase, plant, black “bench” base for the Henry Moore sculpture, straw screen on the wall behind it			SOUTH	Art: Zora Staack, Untitled Composition, oil on board Pablo Picasso, Plate (metador and bull), ceramic Anonymous, 3 African Masks Anonymous, 2 Standing Figures, African, wood Anonymous, Puppet (man), Indonesia Anonymous, Puppet (woman), Indonesia Carrie Taylor (Yoffe), platter Carrie Taylor (Yoffe), bowl Pablo Picasso, Plate, Profile of Woman Face 3 ring-necks, African Teeth necklace, African
	Art: 1. Sizu Simada, Untitled, oil on canvas 2. Michael Guino, Construction, bronze				Furniture: 2 cabinets with display windows. Round stool for telephone
	Furniture Plant, small table, cow-hide armchair from Argentine				Closet: 19 folding chairs
EAST	Art: Sizu Simada, Untitled, oil on canvas Sizu Simada, Untitled, oil on canvas			NORTH	Guest bathroom Art: Michael Guino, Construction, bronze
	Art: Sizu Simada, Untitled, oil on canvas Sizu Simada, Untitled, oil on canvas				Ornaments: 3 metal ibises, glass vase with dried leaves
	Art: Sizu Simada, Untitled, oil on canvas Sizu Simada, Untitled, oil on canvas				

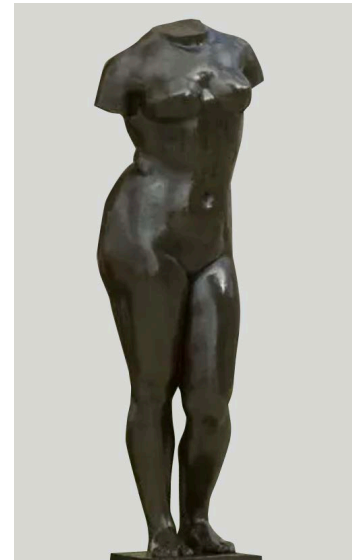
ראיון עם עובדת המוזיאון, חברה קרובה

...ויום אחד אני מקבלת טלפון: מדברת גברת ברגמן...

- גברת ברגמן או שרלוט ברגמן?

“This is Mrs. Bergman speaking

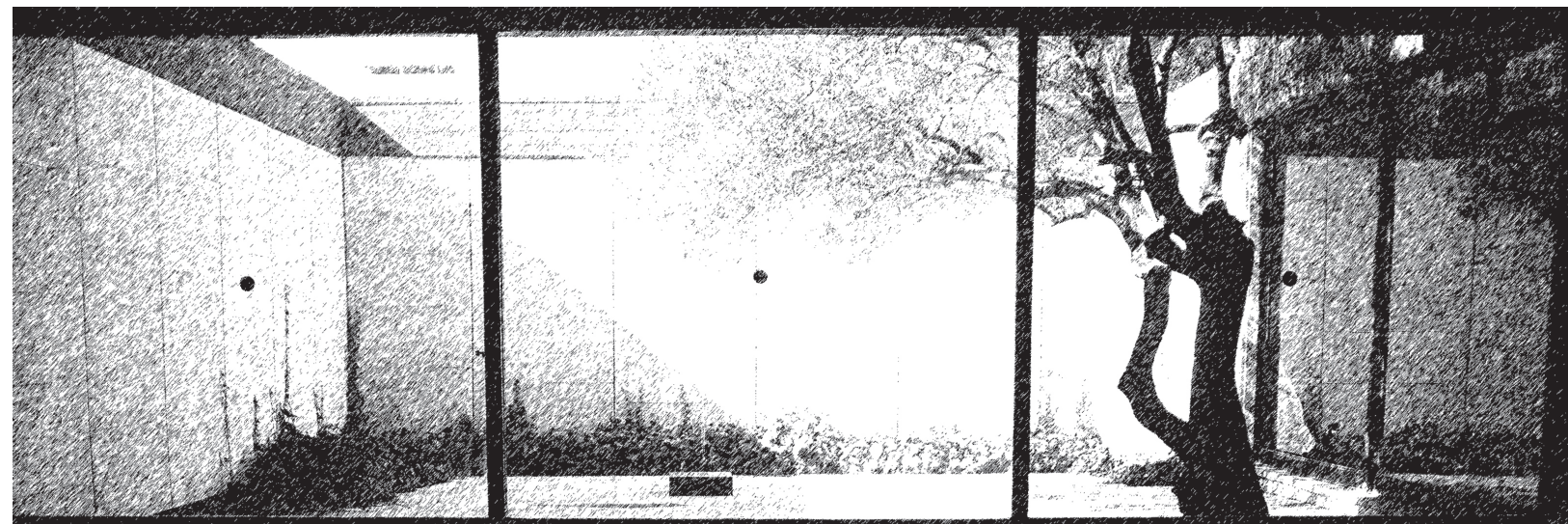
ההליקופטרים של ביל קלינטון עוברים כל הזמן מעל הבית”. הוא היה ב state visit ונשברה אחת הזכויות בפטיו. ואני לא ידעתי מה לעשות. אני הייתי עובדת די חדשה, ואמרתי: גברת ברגמן, את רוצה שאני אבוא לראות? היא אמרה: Yes please אז באתי לשם. היא הביאה מארצות הברית כל מיני חלקים של אינסטלציה. וישבנו ודיברנו, והיא הראתה לי את הבית, ופשוט היה ניצוץ בינינו, ומאז היינו חברות ממש ממש טובות. אז זה בגלל ההליקופטרים של קלינטון...

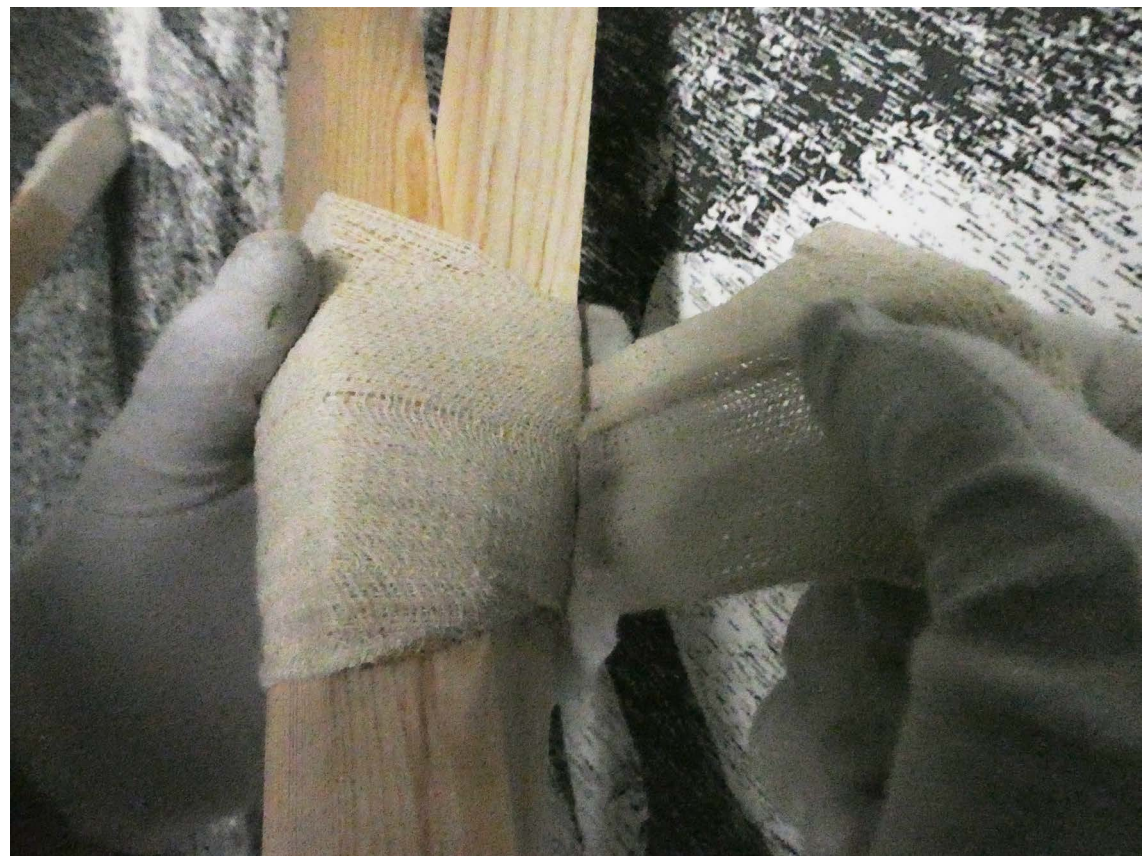
Aristide Maillol, Torso of Summer

הדס עפרת, פעולה : רפאות

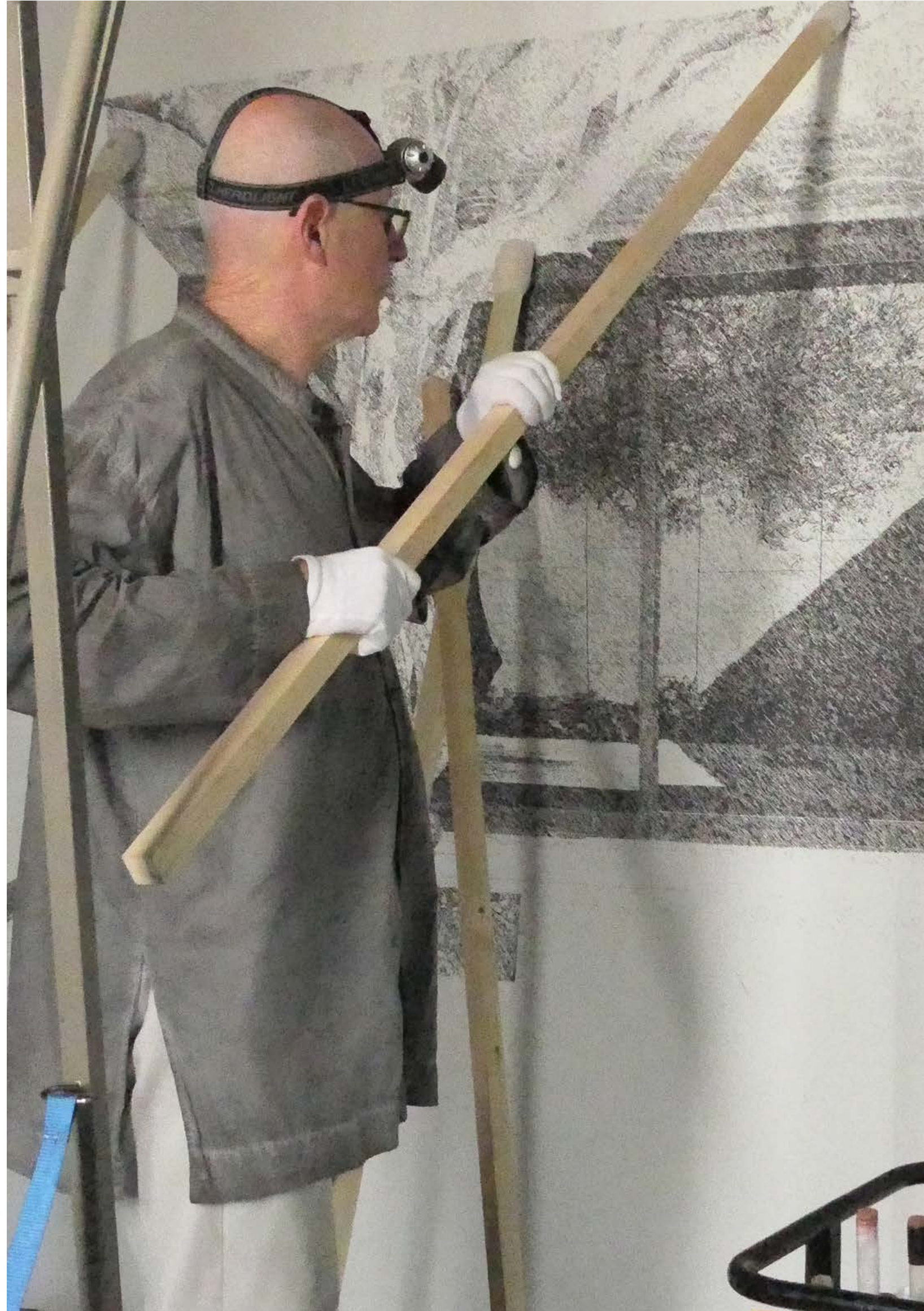
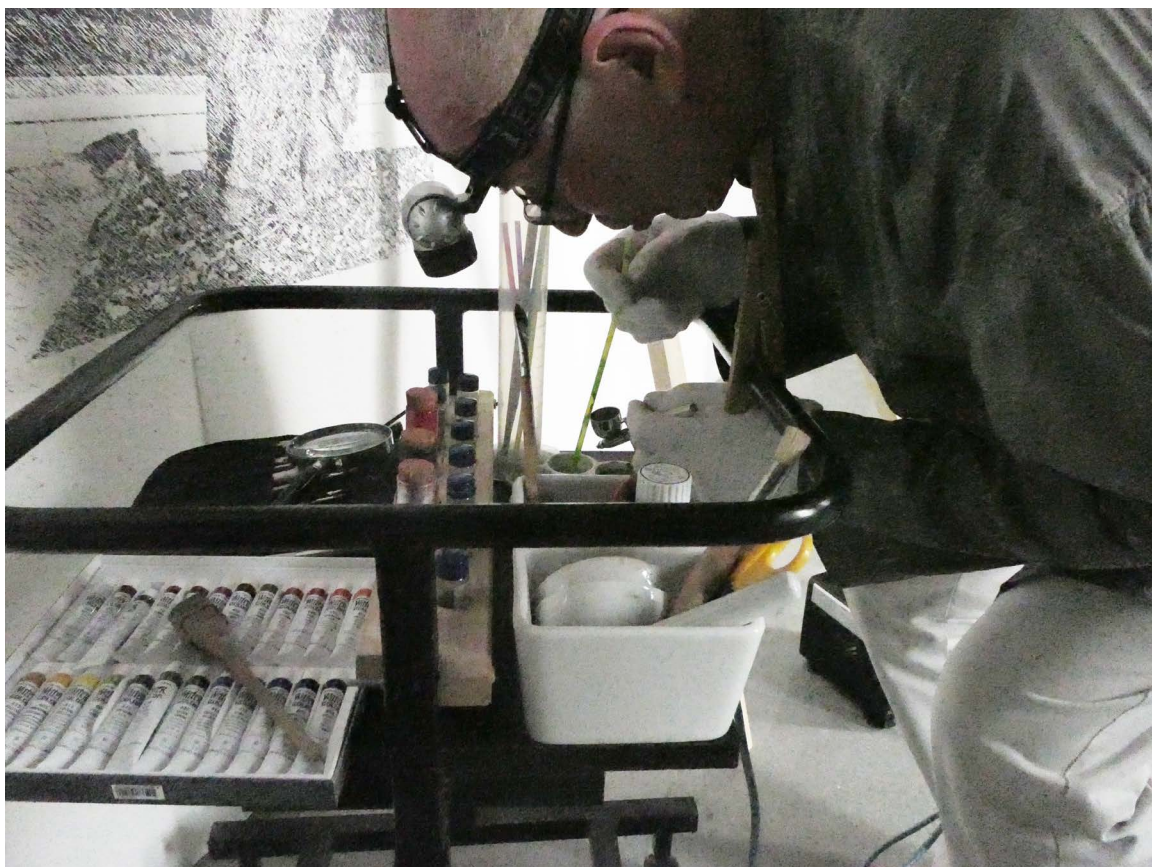
עץ הזית נותר גוף חי יחיד בבית ברגמן. הוא נטוע מאחורי מחיצות זכוכית בחצר הפנימית של הבית. הדס עפרת בוחר לרפא את העץ בעבודת-משך אמנותית. הוא תומך בעץ באמצעות סמוכות אותן הוא חובש לענפיו. פעולת הרפאות מבוצעת תוך שימוש בפיגמנטים ובחומרים אורגניים מורכבים. תרפיה באמנות, במקרה זה, אינה רק שיטת טיפול, אלא גם מטפורה להיפוך היחסים אמן – מוזיאון. האמן משקם, אוצר ומציג נכסי תרבות ומורשת, שעץ הזית מסמל אותם.

ראיון עם אוצר ומנכ"ל המוזיאון לשעבר:

- כאוצר היית מעורב בקבלת האוסף של ברגמן?

כאוצר, כן. היו מעורבים בזה גם טדי וגם אנשי המוזיאון. השיקול לשנים ההן היה נכון, אני חושב. צריך להבין, שבשנים ההן לא היו לנו אוספים חשובים במוזיאון.

- היה ביחוד אוסף בצלאל של אמנות יהודית מאה 19, תחילת מאה 20.

זרקו כל מה שקשור לאמנות בצלאל עצמה. ואז באה אישה שמכנה לתת מה שאי אפשר אפילו לחלום.

- מי בא? של מי היה הרעיון הזה?

היא באה, כך סיפרו. היא קודם כל העמידה את עצמה כגברת ה-high society של האמנות הבינלאומית. היא הכירה את פיקאסו אישית, ואת הנרי מור ואת דופי... הכירה בעלי גלריות חשובים. המוזיאון אמר: וואו! זאת הזדמנות... ואז התחילו הצרות...

היא הביאה פסנתר כנף שלא עבר בדלת... אחר כך היא הביאה ברזים מזהב שאף אחד לא ידע איך להרכיב אותם... כל הזמן היו בעיות כאלה, ואף אחד גם לא חשב מה יהיו התוצאות של הדבר הזה. היא אישה מסכנה, גרה שם לבד. אני לא יודע אם היית שם בערב? זה מפחיד.

הכול ריק. אין לך שכן. כלבים נובחים... בכל מקרה, היא הייתה מסכנה, והיא בעצם חשבה לפתוח שם סלון. היא ראתה עצמה כמו grand lady. והיא ידעה לארח, והיא ידעה איך עושים... והעוגות שלה היו מפורסמות... ומה שקרה, קרה במשמרת שלי.

- היא הייתה אספנית חשובה?

אספנית חשובה? איך היא אספה? מאנשים שהכירה, חברים... כלומר, לא הייתה לה איזו תפיסה אמנותית מעניינת או... קונספט... או משהו. וגם מכל האמנים שהכירה, לא הצליחה להשיג את העבודות המשמעותיות ביותר. כך שזה נחמד, אבל זה לא הסטנדרטים האמנותיים הכי גבוהים. כלומר, היום חלק גדול מהעבודות המוזיאון לא היה מקבל.

- אני שואל את עצמי: האם המוזיאון עשה לה אי-פעם קטלוג?

אני שואל את עצמי... טבעי שלא...

Charlotte:

This is the Picasso room

All this that you see here had been collected for the last 35 years, all the years that Picasso did this work. He did not do it any earlier, maybe 5 years earlier. And I bought all of it straight from him or his dealer. And that's a long time ago. And here they are. You can see part of the collection. I have about four times as much. I have given the others away.

This used to be my garage but as people would park in front of the door, I closed it down and made the Picasso room

Photographer: These works by Picasso are in the Picasso room, which Charlotte sometimes uses to entertain her guests. She set a dining table and she has dinner parties surrounded by these beautiful works of art. There's an interesting story of her relationship with Picasso, but then her relationship with each of the artists displayed in the house is quite unique. In each case she discovered the artist in the early career which made it possible to purchase without being tremendously wealthy.

²¹לחדר זה אין רשימת מצאי, מכיוון שהוסב מחנייה לחדר תצוגה של עבודות פיקאסו.

חדר פיקאסו.²¹ הילה פלשקס, 'טבע דומם כמו מוות' הפרפורמרית בתפקידי שרלוט והצלם.

SOUTH	Picasso Room Art: Turned pitcher, Cavalier and Horse, 1952 (Romie 137) Turned pitcher, small owl jug, 1955 (Romie 293) Turned vase, Young Wood-Owl, 1952 (Romie 135) Tumed oval dish, Face and Owl, 1958 (Romie 407) Tumed vase, Wood-Owl, 1968 (Romie 543) Turned vase, Wood-Owl, 1969 (Romie 602) Tummed ice-pitcher, 1952 (Romie 143) Turned Spanish pitcher (Romie 244) Turned pitcher, seized handed, 1953 (Romie 186) Turned vase, Large Bird and Black Face, 1951 (Romie 118)	NORTH	Turned vase with 2 high handles, 1952 (Romie 141) Furniture: Stool, black hanging lamp	NORTH & SOUTH	Art: Ernst Leydon, 6 Paintings, collage	Frank Junko, Vibration (2), oil on canvas Mina Harkavy, Seated Female Torso, 1962, bronze Mario Negri, La Teste (The Head), 1962, bronze Mario Negri, square sculpture with several figures Hanse Lymann, Sculpture, aluminum
	Small Guest Room Art: Frank Junko, Horizon Violet, 1970, oil on canvas Prank Junko, Nuage de plantes, 1962, oil on canvas Furniture: Off-white silk chair		Furniture: Shelf-desk, 2 chests of drawers on each side, table-lamp, off-white silk chair. Wool carpet from Sweden, off-white with beige pattern			
	Art: Frank Junko, Untitled, 1969, oil on canvas Fumiture: Round stool for night-lamp					
WEST	Art: Turned vase, Mat Wood-Owl, 1952 (Romie 405) Tumed pitcher, Bearded Yan, 1963 (Romie 513) Turned vase with pastel decoration, 1953 (Romie 190) Rectangular dish, Mat Dove, 1948 (Romie 77) Turned Aztec vase with four faces, 1957 (Romie 401) Round-square dish, Jacqueline’s Profile, 1956 (Romie 309) Round dish, Face, 1960 (Romie 447) Turned round cup, Figures, 1956 (Romie 355) Tummed vase, engraved bottle, 1954 (Romie 248)	NORTH	South west corner: cow-hide armchair. Closet: 12 folding chairs 1 folding round table (the top is in the music room) 4 square folding tables	WEST	Art: Frank Junko, Soaring Flora, 1961, oil on canvas Pablo Picasso, turned vase, Wood-Owl Woman, 1951 (Romie 119) Pablo Picasso, turned vase, Wood-Owl Woman, 1951 (Romie 119) Pablo Picasso, square plaque, Lion’s head, 1968 (Romie 577) Pablo Picasso, rectangular dish, Dancing, 1957 (Romie 400) Pablo Picasso, round cup, Faun’s Face, 1955 (same as Romie 256) Pablo Picasso, turned round cup, Face, 1955 (Romie 290)	
	Lower display window Pablo Picasso, oval dish, Mottled Fish, 1952 (Romie 170) Pablo Picasso, turned pitcher, Heads, 1956 (Romie 367) Pablo Picasso, ashtray, Bird with tuft, 1952 (Romie 173)					
	Furniture: Sofa, built-in display window					
EAST	Art: Turned pitcher with birds, 1962 (Romie 456) Turned Gothic pitcher with birds, 1953 (Romie 187) Statuette, Nude, bronze, 1945 Statuette, Nude, bronze, 1945 Tumed pitcher, Yan Sun, 1963 (Romie 516) Turned pitcher, Face, 1955 (Romie 288) Turned pitcher, Fish subject, 1952 (Romie 139) Large vase, Birds and Fishes, 1955 Round Dish, Face, thick relief, 1959 (Romie 408)	EAST	Corridor (to Picasso Room) Art: Middle display window: Mario Negri, 10 statuettes, bronze Lower display window: Miguel Berrocal, 7 statuettes	SOUTH	Art: Frank Junko, Echo, 1969, oil on canvas	
	Top shelves: 9 pieces of antique pottery, Middle East					

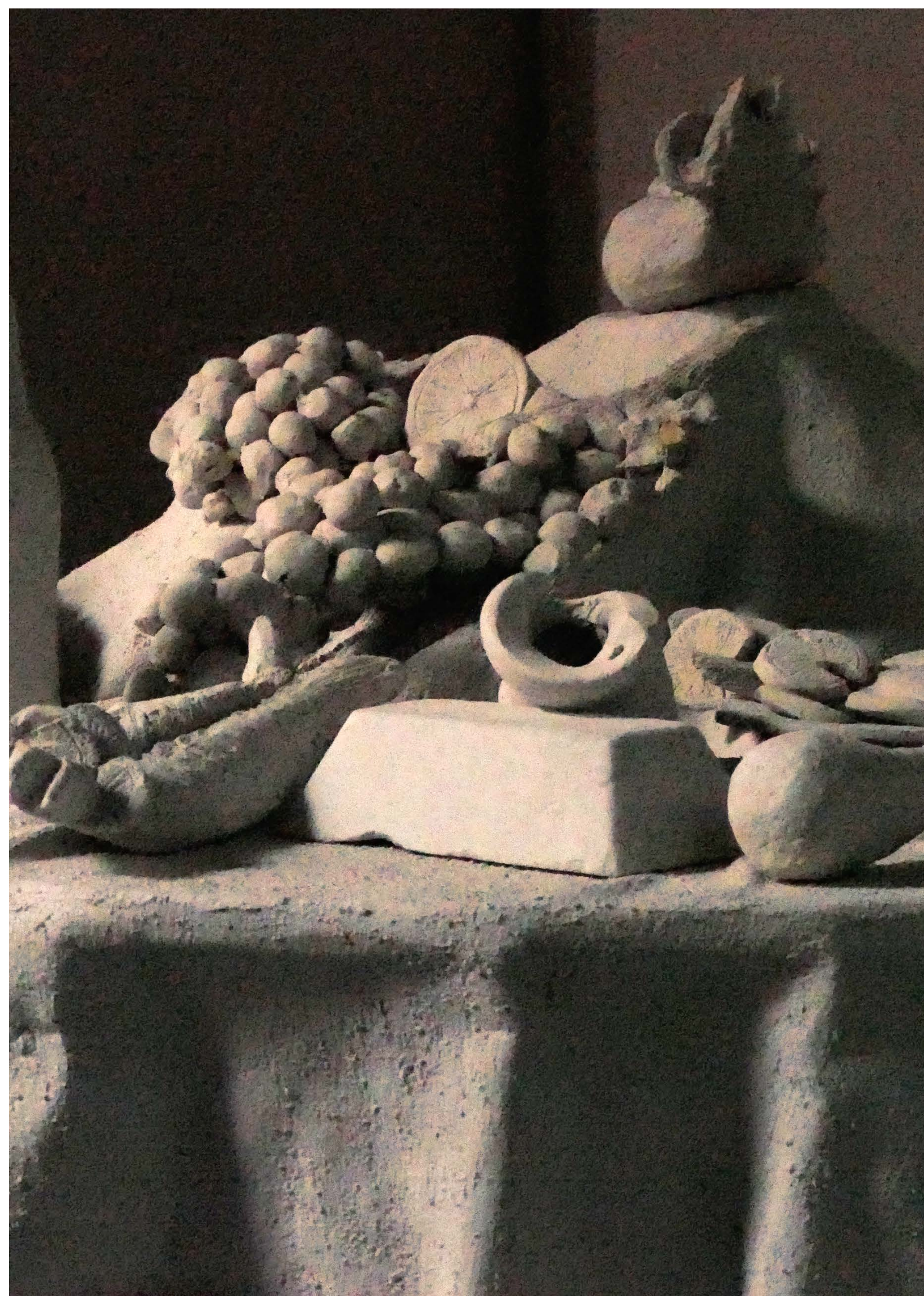

הילה פלשקס, הצבה ופעולה : טבע דומם כמו מוות

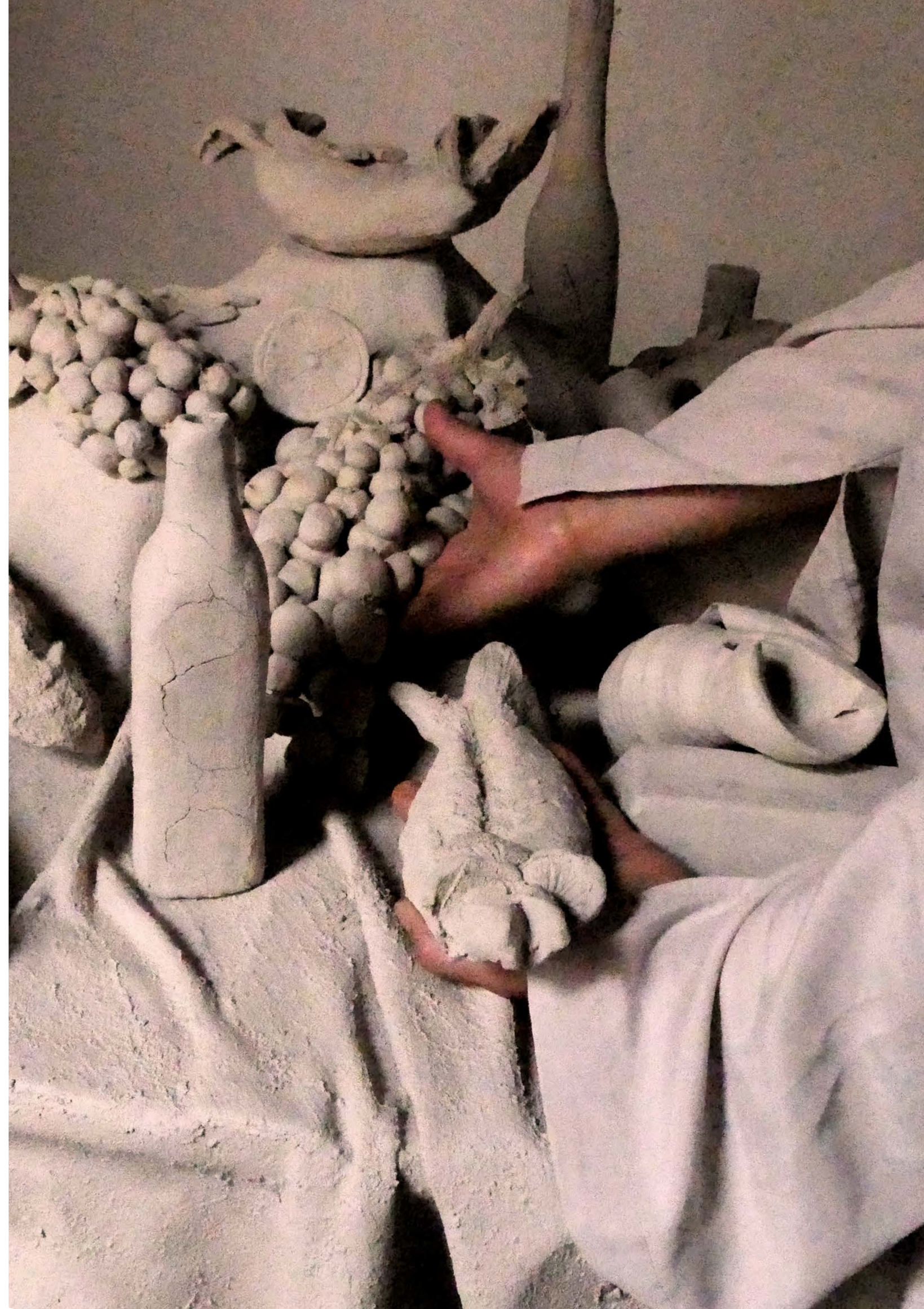
במרכז חדר פיקאסו ניצב שולחן אוכל עגול עם מפה לבנה המונח על אובניים בפעולה. החדר מוקף ויטרינות ריקות. הילה פלשקס משרטטת נרטיב חשוף ומתפורר, בהשראת תצלומים המתעדים את סעודות הפאר שהתקיימו בבית ברגמן. פלשקס מציגה פיסול בחימר גולמי (לא שרוף), טבע דומם, להנצחת המזון.

התנועה הסיבובית של המיצב מחריפה את הקיפאון של הדומם כז'אנר של ציורי ה'ממנטו-מורי' (Memento-mori) - חזרתיות כדרך להנציח את ארעיות הקיים. החזרתיות מייצרת בעת ובעונה אחת אשלייה, פרדוקס של תנועה המדמה התקדמות, אבל למעשה מקפיאה את הרגע. צללים של האובייקטים המפוסלים מוטלים על הקירות ומייצרים תנועה אנתרופית, אי סדר של טבע דומם, הנצחה של אובייקט ארעי, קפוא, סדוק, מתפרק ומתפורר, המסמן מוות.

עם תג השם שלו והסמל של המוזיאון. וזהו! לא עגילים ולא... הכול נראה פיקס [...] בקיץ הווסט הופך להיות ספארי עם שרוולים קצרים, ואם יוצא לו מפה (מורה על הצוואר) כתובת קעקע... אין בעיה. ביטוי אישי של עצמו... אם הוא שם כתובת עם פינגווין אין בעיה.

- מי בחר את המדים האלה?

אני.

ראיון עם קצין הביטחון

- מה הקריטריונים לקבלת מועמד לתפקיד שומר במוזיאון?

אתה מחפש אדם מיושב בדעתו שמסוגל לעמוד בנטל השעמום...

הנטל פה הוא השעמום, הסגירות. אתה נמצא בסופו של דבר במקום סגור. מוזיאון טוב, אסור שיקרו בו דברים. מוזיאון צריך להיות שקט. מוזיאון צריך להיות מונוטוני... אנשים עובדים אצלנו שנים רבות. אנחנו כמעט לא מחליפים סדרנים [...] ספר הנהלים שלנו הוא איזה 300 עמודים.

מה שנקרא בשפה שלנו "היריב", זה קודם כל ילד בן שש עם עפרון.

בעוד שבקניון אתה מחפש מחבל, פה אתה מחפש ילד עם עפרון או ילד שלא לקח ריטלין ורץ לתוך כד.

עכשיו ה"יריב" שלך זו אמא שהביאה את הילדים שלה וגם של השכנה.

- באיזה אופן ההיבט הייצוגי בא לידי ביטוי?

קודם כל, אם תשים לב, כל השומרים שלנו... זה מתחיל מנעל שחורה – אני מספק את הכול חוץ מגרביים ותחתונים – מכנס בז', חגורה שחורה, חולצה אוקספורד תכלת, אוקספורד! שלא יהיה הבדל בגוון. שזורים חוט לבן וחוט כחול, ואז זה יוצא תכלת. החולצה רכוסה עד הסוף ועניבה.

- גם נשים?

כו-ל-ם נראים אותו דבר. עכשיו, ז'קט מחויט

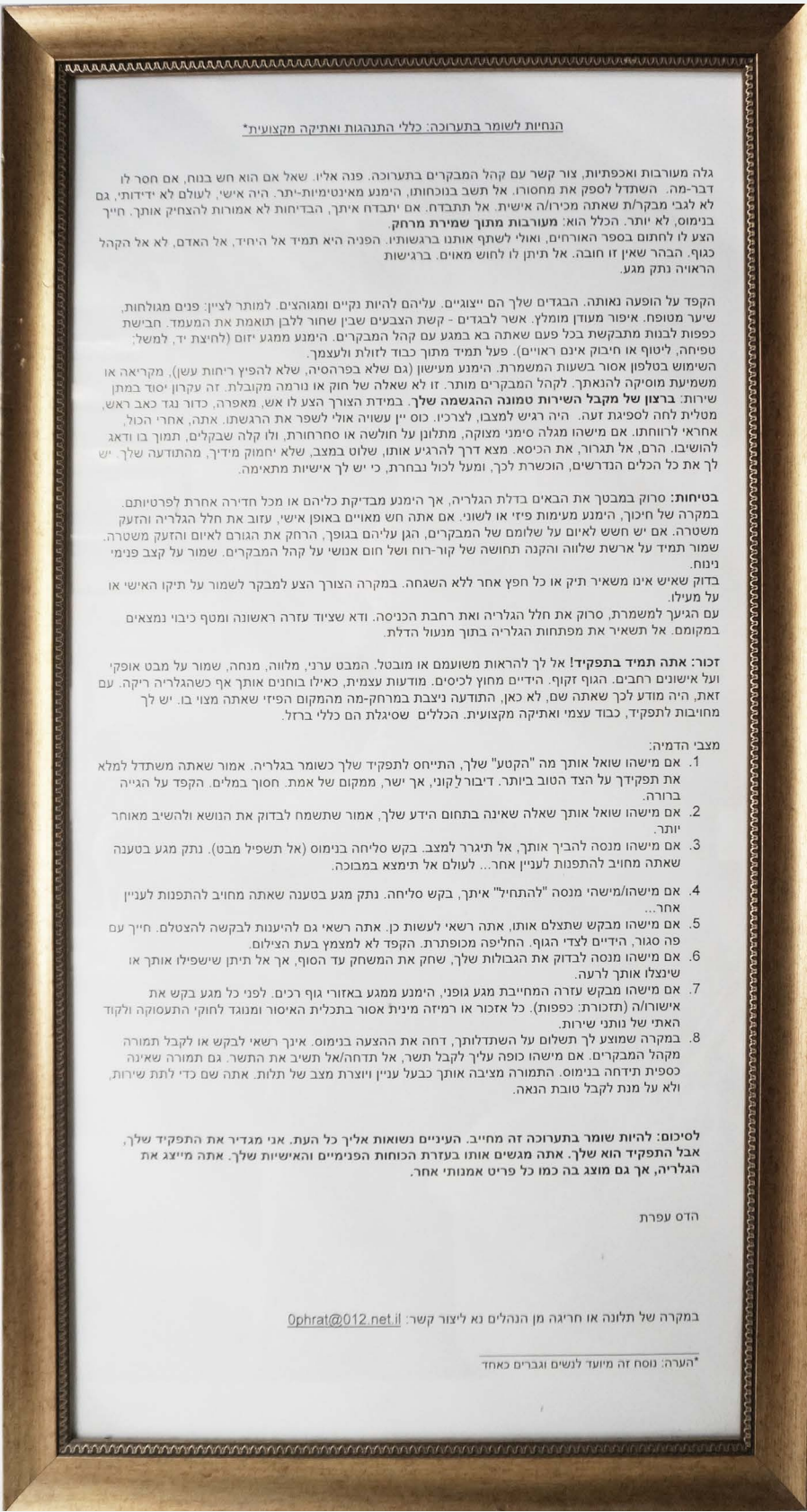

Foucault has concentrated in modern institutions of confinement: the asylum, the clinic and the prison [...] There is another institution of confinement ripe for analysis in Foucault's terms: the museum...²²

Douglas Crimp

Douglas Crimp,^{22a}On the Museum's Ruins", October, 13, Summer 1980, .p.45

הדס עפרת, הקודד האתי של שומר בתערוכה, 2004

This is the kitchen

NORTH	Kitchen	WEST	Lower level - Living room	NORTH	Bedroom	WEST	Dining Room [Dufy room]
	Art: Alexander Calder, Mobile (hanging from the ceiling)		Art: 1-3. Antal Biro, 1962, oil on paper		Built-in wardrobe.		Art: Raoul Dufy, Liberation of Paris, 1944, watercolour
	Furniture: Round table, 4 metal chairs with upholstery		Furniture: Long table, chair.		Art: Junko Frank, Nuages et plantes, 1962. oil on canvas		Raoul Dufy, Venus and the Organ Player, 1949, gouache Furniture: Chair in corner
	SOUTH		Art: Antal Biro, Totem jaune, 1962, oil on paper Antal Biro, 1962, oil on paper		Furniture: Toilette-table with mirror and chair.		SOUTH
WEST	Glass trolley with plants, small metal chair, bottom kitchen cabinets with row of white plant-pots. 9	SOUTH	Furniture: Bed, sofa.	WEST	Curtain, sofa of 2.	EAST	Art: Raoul Dufy, Avila, 1949, watercolour Raoul Dufy, Toledo, 1949, watercolour Raoul Dufy, Paddock, 1928, watercolour
	Top and bottom cupboards with steam-receptor, 2 dishwashers.		Art: Antal Biro, 1962, oil on paper		Art: Junko Frank, Fleurs dans Je ciel, 1962, oil on canvas Junko Frank, Poudre de fougere, 1964, oil on canvas Junko Frank, Fleurs de lune #4, 1959, oil on canvas		Art: Raoul Dufy, Quintet, 1940, watercolour Raoul Dufy, Arrival at the Ball, 1951, gouache Furniture: Chair, armchair, high floor lamp, window curtain
	Top and bottom cupboards, "Amana" 20 refrigerator, "Westinghauss" baking-oven, wall clock, stool / ladder.		Furniture: Book stand and 2 display windows, television with 3 ornaments above it, tall ceramic jug on one side of the TV (north-eastern corner), tambourine on the other. Display windows includes: 43 items made of ceramic, Hebron glass, glass, stone		Furniture: Double bed with 2 stands, small metal armchair in the corner.		NORTH
	2 hanging lamps.		Furniture: Curtain, teak table with long narrow glass jug. Coffee table with glass top, off-white carpet (marked x471).		Laundry room Refrigerator		I. Raoul Dufy, A Race Track, 1940, watercolour 2. Raoul Dufy, Moonlight Serenade at Caldas a de Montbuy. 1948, watercolour Raoul Dufy, Farmyard, 1940, gouache Raoul Dufy, La Place Arago Perpignan, 1948, gouache
CENTER	Kitchen store-room	CENTER	Kitchen	SOUTH	Basin, low cabinets, "Kelvinator" washing machine, "Leonard" dryer.	NORTH	carpet from Rabbat, morocco, expending olive-tree dining table with black lacquer coating 4 chairs and 1 armchair around it.
	3 folding round tables 36 folding chairs		Refrigerator, built-in oven, built-in cupboards.				
	Pantry		White veneer table and 4 chairs, built-in cupboards.				
	SOUTH						
NORTH	Metal shelves.	NORTH		WEST		SOUTH	
	Top cupboard.						
WEST	Deep Freez "Frigidaire", shelves.	SOUTH		NORTH		WEST	

בשנים האחרונות הולכת ומתחזקת בישראל תודעת השימור של אתרי מורשת בנויה (built heritage sites); תהליך זה מעמיק ומחזק את תפקידו של השימור ככלי חברתי וכפרקטיקה תרבותית של זיכרון. כמה מן הדיונים הציבוריים הסוערים ביותר מתרחשים סביב נושא השימור והזיכרון - דיונים הנוגעים לא רק לאתיקה של האדריכלות אלא גם להגדרות התרבותיות של מהות הישראליות [...] הדיון הסוער בעצם נסוב על 'מעטפת הישראליות': מהי ההגדרה החללית שמייצגת כיום את התפיסה הישראלית בנושא שימור, הנצחה וזיכרון. מהו מקומו של הזיכרון בתרבות האדריכלית ומהו מקומם של מבנים בזיכרון הקולקטיבי הישראלי. השימור ככלי חברתי הוא תוצר של משא ומתן חברתי המכריע מה מיוצג ומה מודחק; מה יש לזכור ומה יש לשכוח; מה לשמור ומה להרוס; איזה נרטיב יוצג ואיזה יושתק.²⁴

²⁴שמואל גרואג, "שימור ושכחה", בלוק 04, ערים זמניות, 2007, עמ' 33.

שמואל גרואג

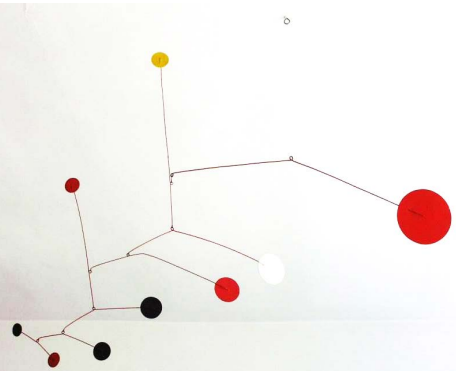
Photographer: This is the kitchen.²³ And descending from the ceiling is a mobile by Calder.

At our left, the end of the balcony, it looks straight to the Knesset. This is Charlotte's Saluki, his name is Ippa, she had two of them but one has gone. She is very fond of Salukis and these are very faithful dogs I believe.

On the whole this is a very livable home, one of the most livable homes imaginable.

²³במהלך העבודה על המופע בית ברגמן - A gallery walk ביצע המוויאון הסבה של המטבח המקורי למטבח תעשייתי. חלק ממורפסת הבית נסגר בעבודות וכוכית ואלומיניום והוסב לחדר אוכל לעובדי המוויאון. ראו פרולוג לעיל, עמ' 9.

מטבח. הפרפורמרית בתפקיד הצלם:

Alexander Calder, Mobile

This is Dufy room

Photographer: This is the Dufy room. It is a very simple room, a very spare room, but it gives the feeling that there is nothing competing with the wonderful spectacular watercolors

All the walls are surrounded by Dufy. The whole room is surrounded by Dufy: 3,4,5... I'll give the exact count in a minute: The famous Avila water color; the wonderful green; the rocks watercolor; interiors of Dufy showing musical instruments, I guess this is Trio in action and it's a part of a whole.

We are having dinner with Charlotte this evening. This is her favorite room with pictures by her dear friend Raul Dufy.

Charlotte: I loaned all the Dufy's to San Francisco Museum.

Photographer: That was a retrospective?

Charlotte: Yes, that was in 1953 and the exhibition in 1954.

Photographer: Was that the time when the Avila watercolor painting was lost?

Charlotte: Yes

Photographer: I remember you telling me the story that you unpacked, and you overlooked the fact that one of the Dufy's was missing.

Charlotte: Yes, because Louis was very sick at the time. And I just wanted to get rid of all the wood boxes and I just didn't count them, but in the middle of the night Louis felt a bit

better and he said: Oh, they came back, I'm so pleased, did you count them? I said: No! So, he said, let's count them. So he counted them and found one was missing. We didn't even realize which one, because we were so upset. And then we phoned the people in early morning and the manager wasn't there. We almost died because--

Photographer: Which piece was that? The Avila?

Charlotte: Yes. It was beautifully packed, and I was so glad to get rid of all the rubbish. Louis was so sick, and he died a year later-

Photographer: Yes, but how did you get back the--

Charlotte: Well, they had to wait until 10:00 for the manager and then the manager said: "Why didn't you count them? You had the opportunity... By now all these second-hand wood cases would be usually burnt, there are very few that we keep to use again cause it isn't done that sort of way"... Well, he may be felt... it wasn't quite true... But at 4:00 in the afternoon he phoned up and he said: "I got good news for you, we found it". It was at the bottom of one of the crates, and it was lying under almost a whole lot of papers which looked exactly like the painting upside down and we never noticed it.

Photographer: So, you felt really good the next day?

Charlotte: Yes

Photographer: You were 24 hours without your Avila...

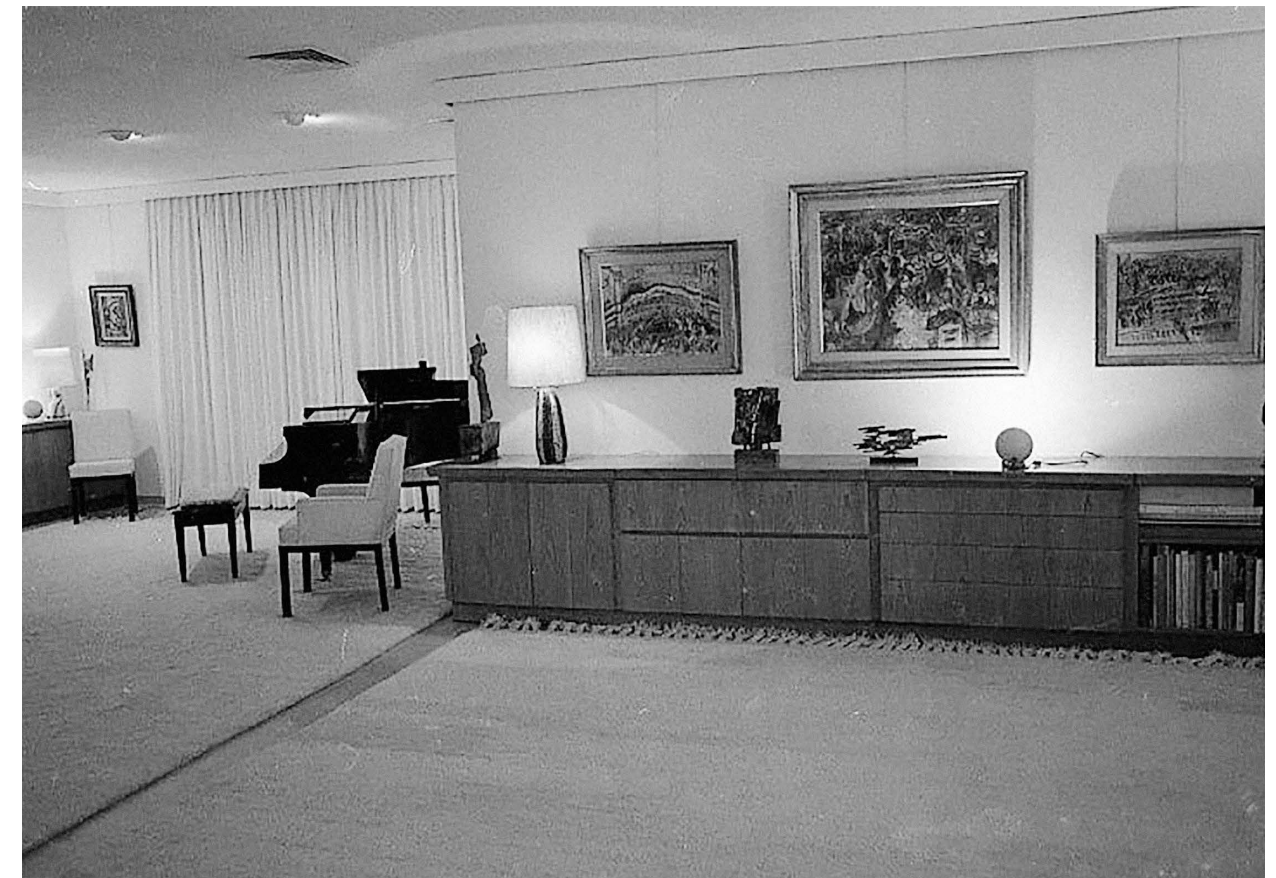

Raoul Dufy, Avila, watercolor, 1949

This is the music
room

WEST

Raoul Dufy, Voliers (Regatta), 1935, oil on canvas

Felicia Pacanowska, Untitled study, 1956, gouache

Felicia Pacanowska, Untitled study, 1956, gouache

Michael Guino, Construction, metal

Michael Guino, Untitled Construction, metal

Michael Guino, Construction, metal

Anonymous, African modern bust, ebony

Michael Guino, Construction, bronze

Michael Guino, Mother and Child, nails

Michael Guino, Construction, bronze

Anonymous, 2 ashtrays, bronze

Hansen Lymann, Construction, metal

Otto Monestier, Female Torso, metal

Georges Braque, Trees at La Ciatat, 1907, oil on canvas

Georges Braque, Landscape at Etretat, 1930, oil on canvas

Georges Braque, Still Life with Mandolin, 1933

Marc Chagall, Pogrom, gouache on paper

Jean Pougny, Interior, 1948, oil on paper (south)

Jean Pougny, Interior with Musicians, 1948, oil on canvas (south)

Jean Pougny, Harlequin, 1948, oil on canvas (south)

Jean Pougny, Plage I, 1951, oil on canvas (south)

Jean Pougny, Chair, 1947, oil on paper (south)

Jean Pougny, Plage II, 1953, oil on paper (south)

Nest of 3 tables, 2 on the right corner, with a brown-glass vase on them, and 1 on the left.
1 Sofa, 1 armchair, 1 armchair without handles, 1 stool, coffee-table in the middle with a lamp by Russell Right.
Expanding dinner-table with a spot light on it
Chest with 2 straight shelves and 3 round corner-shelves

Raoul Dufy, Portrait of Charlotte Bergman, 1951, oil on pressboard

Anonymous, Pregnant kneeling woman, Pre-Columbian, terracotta

Anonymous, Pre-Columbian vessel, terracotta

Michael Guino, Construction, metal

Cesar Baldacchini, Wing, bronze

Raoul Dufy, St. Adresse (Night), 1950, oil on canvas

Raoul Dufy, Deauville, 1924, oil on canvas

Built-in cabinet with books and loudspeaker.
Above it, two ceramic-based lamps and a spot-light

Raoul Dufy, Violon Concerto, 1951, oil on composition board

Raoul Dufy, Le Moulin de la Galette, 1951, oil on canvas

Raoul Dufy, The Red Orchestra, 1951, oil on pressboard

Rouault, Georges, Les Paysans, 1937, oil on wood

Rouault, Georges, L' Ahuri, 1948-52, oil on wood

Michael Guino, Construction, metal

F. E. McWilliam, Two Standing Figures, 1955, bronze

Consagra, Dramatic Colloquy, 1958, bronze

Mario Negri, Riccolo Allegoria Monumental, maquette, 1957, bronze

Rouault, Georges, Les Automobilist, 1909, watercolour on paper (south)

Rouault, Georges, Pieta, 1948, oil on linoleum (south)

Rouault, Georges, Pierrots, 1948, oil on linoleum (south)

Rouault, Georges, Pieta, 1948, oil on linoleum (south)

Built-in cabinet (continued from south) with
cocktail-bar, spot-light above it

Rouault, Georges, *Songe Creux*, 1948-52, oil on wood

Georges Braque, *Toreador*, 1953, ink and watercolour

Georges Braque, *Ajax*, 1948, gouache

Miguel Berrocal, *Maria de la O.*, 1964, bronze

Amaldo Pomodoro, *Sera*, 1963, bronze

Mario Negri, *Coppia*, 1959, bronze

Alexander Archipenko, *Reclining Figure*, terracotta

Mirko, *Copper Construction*, 1958, copper sheet Six pieces of pottery, antique, middle-east

Two built-in cabinets (made of bleached teak) on each corner. Right one includes tape-recorder, gramophone etc., and above it a lamp on ceramic base by Nina Zanger and a spot light "Arteluze". Above the left cabinet: lamp on ceramic base by unknown American artist

Between the cabinets: 6 chairs, 2 armchairs and a cushion in a row, cotton curtains

Anonymous, Abstract Bird
2 hand-made carpets from Rabbat, Morocco,
4x8m.and4x4m

Baldwin piano with a spot light "Arteluce" on it,
piano stool, violin and guitar in cases on the floor

Charlotte: This is the music room, and as I don't have room enough to make a room for each artist, I have one wall for Braque,²⁵ one wall for Rouault, and two walls for Dufy. And in this room, they are all oils. And this is the music room and we have lots of performances.

That's all. All the paintings I have I bought straight from the artists, not one did we buy in the shop or from the gallery. All straight from the artist. That's it.

Photographer: Here is the painting of Charlotte by Dufy in the 1950's. The interesting thing about this portrait is that 47 years later it is still the same Charlotte Bergman, very much the same person.
Charlotte: I don't think so.
Photographer: The same eyes, the same charm. One can capture Charlotte. This is a painting she is very pleased with.

חדר המוסיקה. טליה קינן, גיא שרף, 'הד'.
הפרפורמרית בתפקידי הצלם ושרלוט.

Georges Braque, Still Life with Mandolin, 1933

²⁵ "כבר החל מ-1908, היה טבע דומם נושא מרכזי ביצירתו של ז'ורז' בראק. כשני שליש מציוריו הם טבע דומם, ובהם מספר חפצים במגוון אינסופי של גרסאות. המנדולינה, הקערה ודף התווים הנראים ביטבע דומם עם מנדולינה הם בין נושאי הראשונים המופיעים כבר החל ב-1908. השולחן הקטן נראה לראשונה בשנת 1911-1912, ואילו השימוש במרקמים של עץ, של חיפוי עץ, של חוליות עץ ודגמי נייר לחיפוי קירות מופיעים החל מ-1912. המוטיבים האלה הם עדות להכשרתו המוקדמת של בראק כצבע בבתים, ומוסיפים ממד של מרקמים ליצירה, ממד המועצם עוד ביטבע דומם עם מנדולינה על ידי ערבוב של חול אל תוך הצבע. התוספת האחרונה לחפצים היא המפית, המופיעה רק בשנת 1928. בציור שלפנינו, השולחן עומד במרכז ומוטה קדימה כמעט עד לזווית מאונכת, ואילו רגליו המפותלות (בצורת פותחן בקבוקים) נראות מן החזית. רגלי השולחן מעגנות את המחבר לקו התחתון של הבד". מפרסומי מוזיאון ישראל, N. Harry, 2005.

טליה קינן, גיא שרף, פעולה ואמנות מדיה : הד

אוסף				
יש	פסנתר	קלשון	עוגות	עץ
עושר	כנף	סלון	מרתף	דבר
אין	ברזים	שטיח	חלון	ספה
עמל	זהב	עמק	יופי	איבר
אין	ציור	טבע	כלוב	בתוך
זיעה	מכור	ילד	כסא	חלל
יש	כד	הד		נפתח
חלל	נמכר	דומם		חלל
חלל				
מלא				

[...] there is a theater box inside the house, overlooking the internal social spaces, so that the inhabitants become both actors in and spectators of family life – involved in, yet detached from their own space. The classical distinctions between inside and outside, private and public, object and subject, are no longer valid.²⁶

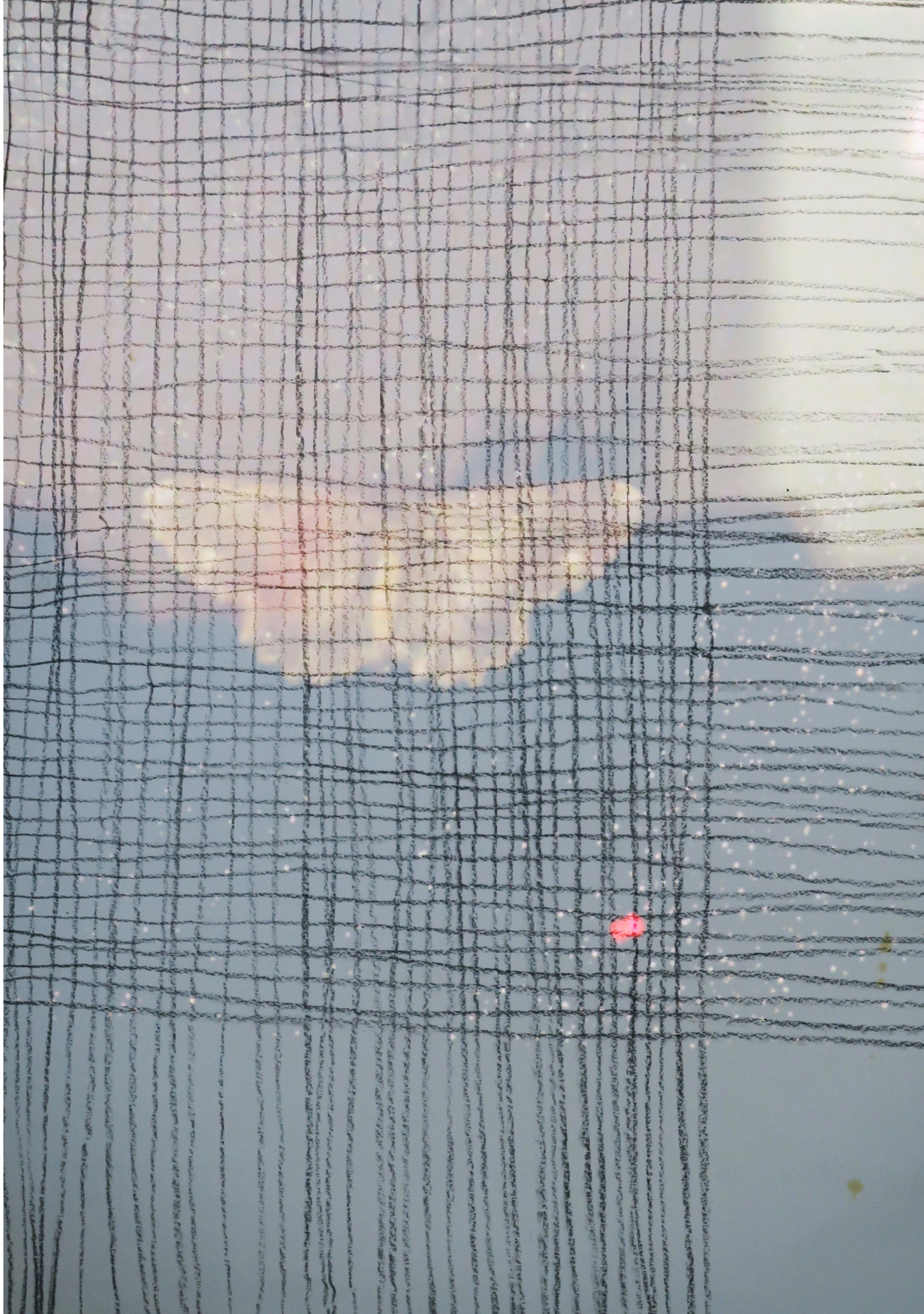
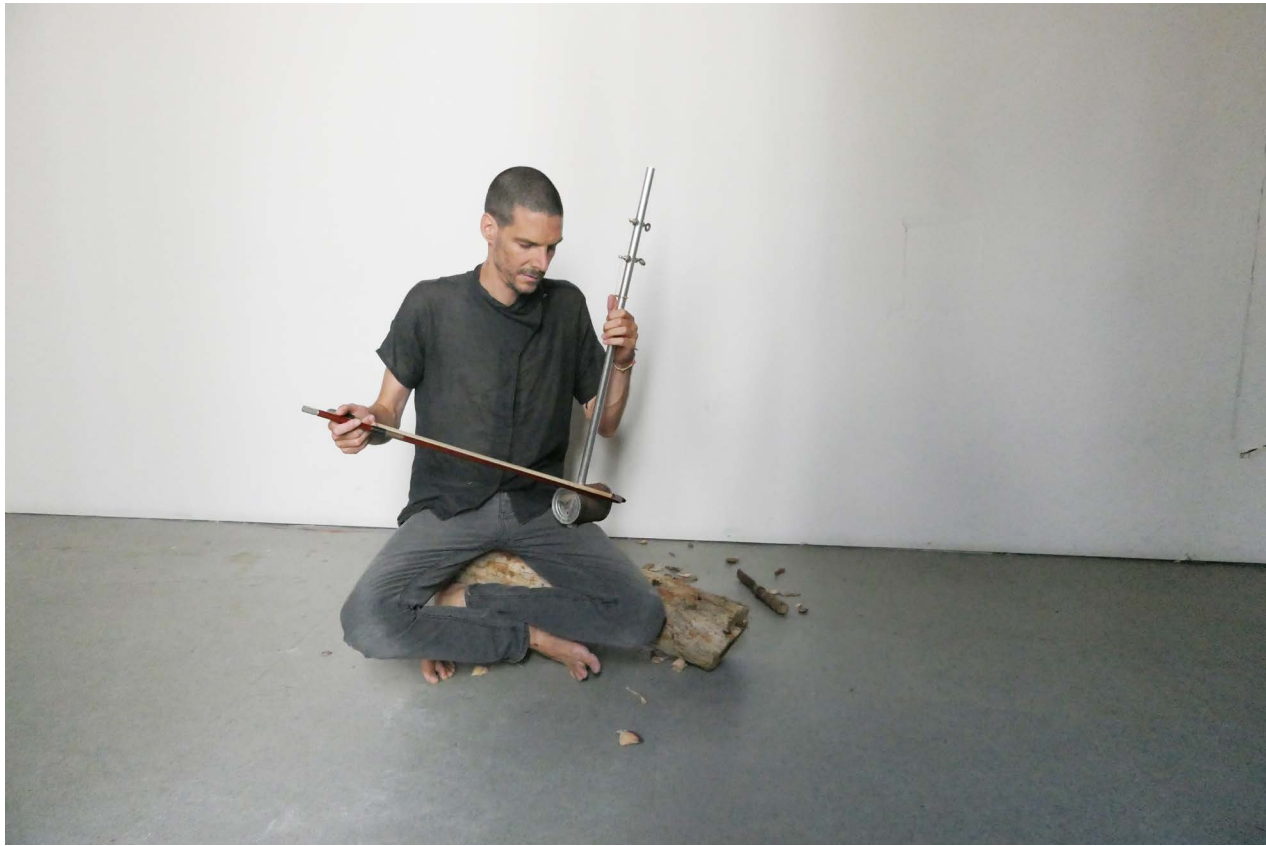
Beatriz Colomina

Beatriz Colomina,²⁶ "Intimacy and Spectacle: The Interiors of Adolf Loos," in: Victor Burgin, In / Difference Spaces: Place and Memory in Visual Culture, Berkeley, Los Angeles and London: University of California .Press, 1996, p. 148

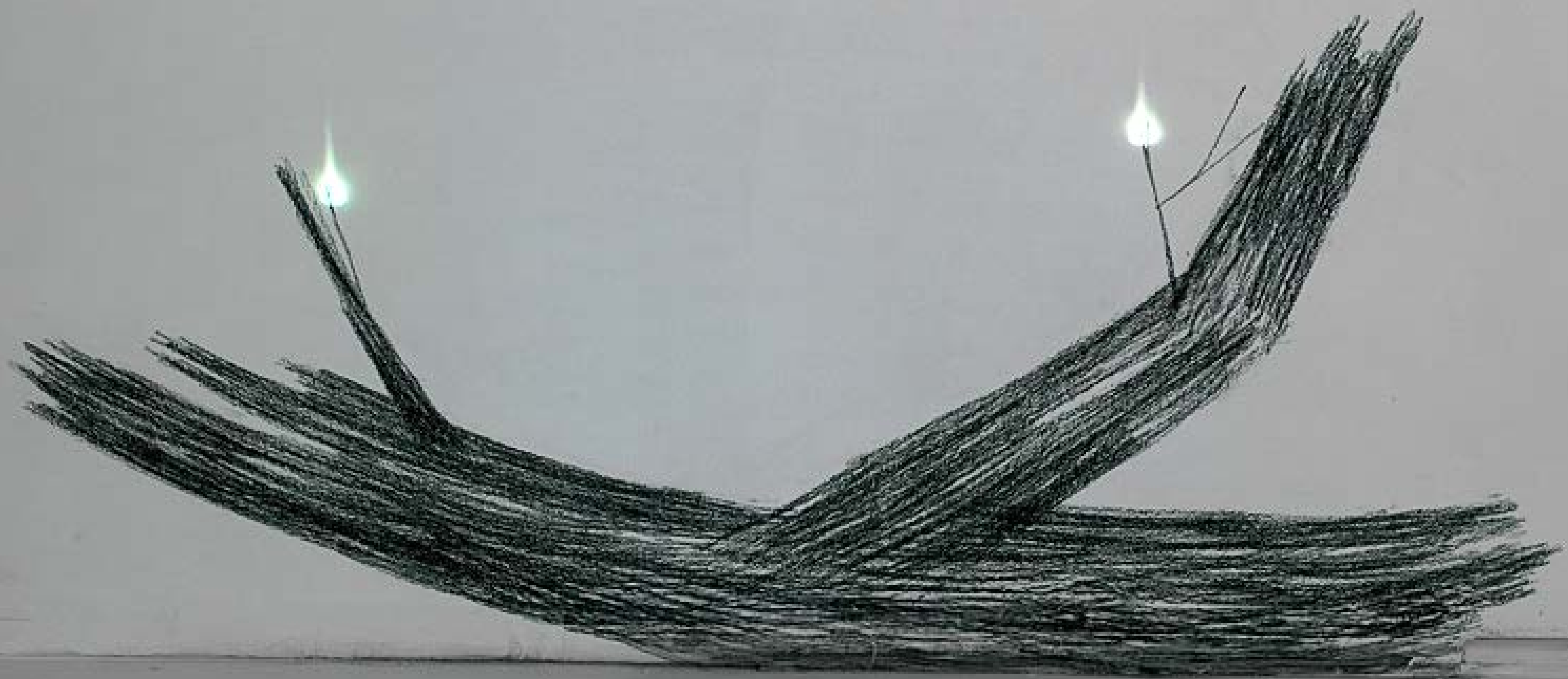

גם למרתף, נוכל למצוא ללא ספק שימושים [...] אבל לפני הכול הוא הישות האפלה של הבית, הישות המשתתפת בכוחות התת-קרקעיים. כשאנו חולמים במרתף, אנו מתואמים עם האי-רציונליות של המעמקים.

הארון ומדפיו, המכתבה ומגירותיה, התיבה ותחתיתה הכפולה, הם כולם איברים אמיתיים של החיים הפסיכולוגיים הסודיים. ללא "אובייקטים" אלה וכמה אחרים בעלי ערך, חיינו האינטימיים יחסרו מודל של אינטימיות. אלה אובייקטים מעורבים, אובייקטים - סובייקטים.²⁷

גסטון בשלאר

²⁷גסטון בשלאר, הפואטיקה של החלל, תרגום: מור קדישזון, בבל, תל אביב, 2020, עמ' 130, 56.

Dec 73	50. 000	
Paid to Kauf	200.627 96	
	3. 000. —	
June 74	10. 000	
Aug 2 nd	10. 000	
Oct.	5. 000	to be paid for glass
	<u>\$ 228.627.96</u>	

2 Bathroom fixtures	2990.
2 Kitchen appliances	4410.
door handles	480.
Fixtures	300.
Shades	1200.
incl tiles	<u>9.180</u>
Kitchen closets	
32.000 Ls. Dep. 20.000	
Transport NY to Jerusalem	
Warka do	\$ 9.749.52

Souvenir affectueuse de
amie de classe

Germaine Lockers

Le 17 mars 1914

My bedroom window

May 20th 74

make downstairs closet
off laundry absolutely
damp proof as all the
rest of the house!!!

All designs for Windows
and railings have to
be OK'd by me
inside and out!

Chère Charlotte,

Pour vous prouver ma sincère amitié,

Que risque de ne réussir qu'à moitié,

Je vous ai peint une branche à fleurs

Renfermant des souhaits de bonheur

Votre amie,

Irma Van der Meer

This is Henry Moore
room

טליה קינן, פרחי שדה, צבעי שמן על נייר, 2016

EAST	x	<p>Bedroom</p> <p>Art:</p> <p>Henry Moore, Madonna and Child Wrapped (Day time), 1950, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Four Draped Reclining Figures, 1942, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Study of Heads, 1932, mixed media</p> <p>Henry Moore, Three Studies of Artist’s Child as a Baby, 1947, mixed media</p> <p>Henry Moore, Madonna and Child Wrapped (Night time), 1950, mixed media,colour</p> <p>Henry Moore, Shelter Scene – Two Sleeping Figures, 1941, mixed media</p> <p>Henry Moore, Five Women, 1948, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Study of 6 Rocking Women, 1950, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Study of 16 Heads, 1930, mixed media</p> <p>Henry Moore, Four Figures, 1941, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Five Studies for Rocking Woman and Child, 1949, mixed media</p> <p>Henry Moore, Five Sketches, 1949, mixed media</p> <p>Furniture</p> <p>Continuation of cabinet as a desk, lamp with ceramic base by Russell Right and bronze hand of Rasputin. Turquoise silk armchair</p>	<p>Henry Moore, Stringed Head, 1938, bronze</p> <p>Henry Moore, Stringed Head (one of 4), 1967, bronze</p> <p>Furniture:</p> <p>2 book-stands combined with display-windows</p>	<p>Bedroom Bath</p> <p>Furniture:</p> <p>Olive-tree table coated with black lacquer (similar to dining table but smaller)</p> <p>2 turquoise silk chairs</p> <p>Clay head statue, 2 papier-mache ducks and 3 papier-mache chickens from Kashmir, white vase with dried-leaves, brown curtains</p> <p>Toilette: 3 papier-mache owls, abstract white sculpture by Therese Censor</p>
SOUTH		<p>Art:</p> <p>Henry Moore, Standing Figure #3, 1952, bronze</p> <p>Henry Moore, Standing Man, 1950, bronze</p> <p>Henry Moore, Standing Figure, 1952, bronze</p> <p>Henry Moore, Relief Plaque (three forms), 1960, bronze</p> <p>Henry Moore, Reclining Figure, bronze</p> <p>Henry Moore, Figure (Abstract Upright), 1936, bronze</p> <p>Henry Moore, Reclining Figure, bronze</p> <p>Henry Moore, Three Piece Reclining Figure, Abstract, 1963, bronze</p> <p>Henry Moore, Reclining Figure, bronze</p> <p>Henry Moore, Reclining Figure, bronze</p> <p>Henry Moore, Reclining Figure, 1945, bronze</p>	<p>NORTH</p> <p>Art:</p> <p>Henry Moore, Women and Children in Bombed-Out Building, 1941, mixed media</p> <p>Henry Moore, Shelter Scene, 1941, mixed media</p> <p>Henry Moore, Seated Woman, bronze</p> <p>Henry Moore, Maquette for Upright Exterior and Interior Form, 1952-53, bronze</p> <p>Henry Moore, Reclining Figure, bronze</p> <p>Furniture</p> <p>Built-in cabinet with drawers.</p> <p>Built-in wardrobe</p>	<p>EAST</p> <p>Art:</p> <p>Junko Frank, Nuages et plantes, 1962. oil on canvas</p> <p>Furniture:</p> <p>Toilette-table with mirror and chair</p> <p>Curtain, sofa of 2</p>
		<p>WEST</p> <p>Art:</p> <p>Henry Moore, Three Family Groups, 1944, mixed media</p> <p>Henry Moore, Family Group with Angels, 1944, mixed media</p> <p>Henry Moore, Study for a Family Group, 1945, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Large Three Fates, 1950, mixed media</p> <p>Henry Moore, Two Studies of Madonna and Child, 1943, mixed media, colour</p> <p>Henry Moore, Study for Five Figures, 1949, mixed media</p> <p>Henry Moore, Two Studies for Madonna and Child, 1943, mixed media</p> <p>Henry Moore, Seating Figure, bronze</p>	<p>South</p> <p>Art</p> <p>Junko Frank, Fleurs dans Je ciel, 1962, oil on canvas</p> <p>Junko Frank, Poudre de fougere, 1964, oil on canvas</p> <p>Junko Frank, Fleurs de lune #4, 1959, oil on canvas</p>	<p>West</p> <p>Furniture</p> <p>Double bed with 2 stands, small metal armchair in the corner</p>

Photographer: This is the entry to Henry Moore room. She uses it as a bedroom and all the works are by Henry Moore. She was a very close friend of Henry Moore, as she told us earlier... It's an enormous collection of Henry Moore. The whole wall is surrounded by the War drawings, I believe Henry Moore was an official artist recording the War.²⁸

This room now serves as Charlotte's bedroom. It is a room that in recent years very few have visited. When she sleeps or when she rests there are Henry Moore's all around her.

Charlotte: The Henry Moore Room, now it's my bedroom.

Photographer: I remember you telling me a story how you started the first Henry Moore in a framing store. You saw it hanging on the wall and it had a great appeal to you.

Charlotte: It wasn't even hanging, it was standing against the wall and it was a very interesting drawing and I asked the man: Whose work is that? Oh, he said, buy this, they are very poor people, and nobody knows about him and maybe you would like to buy it. I said, Yes, how much will it be? He said, 30 shillings. I said, all right. I bought it,

Photographer: What does it portray, the drawing?

חדר הנרי מור.

הפרפורמרית בתפקידי הצלם ושרלוט

I still have it and it was once my most favorite and right now it is in my NY safe because I'm so afraid to lose it.

Charlotte: It looked like a floating figure... And the next year I saw another one... And we couldn't put it down in our living room because people thought we were... not all there... We put them in the billiard room at the top of the house and that's where they were until they came to America with some of our furniture and the rest was all lost in London²⁹ with many things we had besides. And these two somehow escaped and they are both in my safe in NY.

הפרפורמרית מתערבת בתפקיד סוכנת הבית ובת הלוויה

Henry Moore- it was a family thing - a father, mother and children. She was horrified one day when she crossed the museum

and there it was - it was used as a door stop. It is not there because she sold it later on.

²⁸בזמן מלחה"ע II ומערכת ה"בליץ" בלונדון יצר הנרי מור רישומים של תושבי לונדון שמצאו מקלט ברכבת התחתית בזמן ההפצצות.

²⁹שרלוט ברגמן מתכוונת להפצצות בתקופת מערכת ה"בליץ" בלונדון במלחה"ע II.

הפרפורמרית פותחת מגירות בהן נמצאים חפצים אישיים של שרלוט: אלבומים, מכתבים, יומנים, ספרי טלפונים, הקדשות, תמונות, גלויות, אלבומי פרחים מיובשים, ציורים, רישומים אישיים, ספרי אמנות עם הקדשות אישיות לשרלוט

ללא מילים

הפרפורמרית מובילה את המבקרים דרך מסדרון, פותחת דלת אל חדר האיפור, מצביעה על בקבוקי בושם Opium, שפתונים, קופסא ומברשת פודרה, קופסת תכשיטים

ללא מילים

במראה משתקפות דלתות של ארונות איחסון

ללא מילים

הפרפורמרית פותחת דלת לחדר הרחצה והשירותים, מצביעה על ברזי הזהב בכיור, בבידה ובאמבטיה. מעבירה יד על ידית הזהב מעל הסבוכיה

ללא מילים

הפרפורמרית מתבוננת בעצמה, בקהל, בדלת ובמגירות, המשתקפים כולם במראה מקיר לקיר. הפרפורמרית מצביעה על פסל ראש, דיוקן עצמי, יצירת אמנות של שרלוט ברגמן.

הפרפורמרית נשכבת על המיטה. קוראת הספד.

³⁰וולטר בנימין, המספר, בתוך: מבחר כתבים, כרך ב': הרהורים, תרגום מגרמנית: דוד זינגר, תל אביב, הקיבוץ המאוחד, 1996, עמ' 185.

הגסיסה מסולקת יותר ויותר, בעידן המודרני, מהעולם הנתפס על ידי החיים. לפני כמעט לא היה בית או חדר שלא מת בו אי-פעם אדם [...]. היום חיים הבורגנים כדיירי-יבשה של הנצח בחדרים שנותרו נקיים ממיתה, וכאשר סופם מתקרב הם מאוחסנים על-ידי יורשיהם בבתי החלמה ובבתי-חולים. אלא שמצב העניינים הוא כזה שלא רק דעתו וחכמתו של האדם, אלא בראש וראשונה החיים שחי - והם החומר שממנו קורצו הסיפורים - קונים להם לראשונה צורה בת-מסירה אצל מיטת הגוסס.³⁰

וולטר בנימין

ראיון עם רופא מנתח

אני כירורג, יש לי משרד פשוט. קטן ופשוט מאד. אני אוהב תמונות, אני לא אדם שיודע על אמנות. היא באה [לניתוח] לבד. שמתי אותה לא בחדר מיוחד אלא בחדר עם עמך. שום פרטנזיות, שום דבר. אישה פשוטה, חביבה, נחמדה. היא הייתה אישה כל כך... מקבלת...

- האם היא התלבשה בפשטות?

פשוט לגמרי, חלוק. היא הייתה היא, וכך היא התלבשה גם.

- היא ענדה תכשיטים?

שום דבר, שאתה חושב שיש לה עושר כזה. לא יהלומים ולא דברים כאלה. אין שום דבר!

- איפור?

לא, פשוט! שום דבר, שום דבר.

היא אהבה אנשים. אהבה אנשים. אבל באופן טבעי. שום דבר מלאכותי לא היה אצלה. היא הייתה אישה פשוטה.

- ממה היא נפטרה?

בעיקר איבוד דם והזדקנות.

I know most of you have known Charlotte much longer than I, but in the four years that I came to know her, she became like a grandmother to me so I hope you will allow me to say a few words in her memory. I believe that God sent me to the Israel Museum to meet Charlotte and I am eternally grateful to the universe for giving me those four years with her. We looked out for each other and we loved each other.

She was more than just a friend, she was a role model, a living example of how life is a grand adventure, endlessly interesting and full of opportunity. She made me feel that I still have my whole life in front of me, that anything is possible, and that dreams can be fulfilled at any age. She once described to me arduously climbing an almost vertical mountain side in Sri Lanka to see some frescoes painted on a cave wall. When I asked how old she was when she did that she replied, “Oh, quite young, maybe 74 or 75.” In the words of Shakespeare: “Age cannot wither her, nor custom stale / Her infinite variety.”³² Her stories were legendary, and I sat enthralled at her feet, never tiring of them. Dinner with Picasso; tea with the Queen of Belgium; travels with Dufy; the time she and Louis accidentally gate-crashed the British royal family; the time she was kidnapped and jumped out of a moving car on the New York freeway in her 80s. Her travels to almost every country of the world, driving across Europe in her 70s and 80s, an age when most people are entering their dotage. And her family stories: how her father came to Antwerp from Poland, missed the boat to America and almost by chance became an Antwerp diamond merchant; how she was courted by her beloved Louis; her childhood in Antwerp; and her wickedly funny stories about her mother-in-law in England – they were all the stuff of novels. I cherished the opportunity to learn history from a living witness: how as a 12-year-old girl she looked out of the attic window of the house in Spa to see the horizon burning with the fires of the First World War, the Roaring Twenties, the tragedies of the Second World War, and the birth of the State of Israel. The stories were endless and endlessly interesting. I can barely believe the stories are silenced, the twinkle in her eye extinguished. But for me, my most joyous memories will always be those moments of quiet intimacy, two friends sitting across from one another at the kitchen table, sharing recipes and jokes, discussing the politics of the day; my telling her what was new in the museum or the supermarket, and Charlotte giving me advice on everything from what clothes to wear, to how to cook a whole salmon. She had opinions on everything, and it was all worth listening to. Even when confined to her home, she was absolutely on top of current events and I think she could probably have run the country herself given half the chance. She was always delighted to see me and took pleasure in every encounter, as did I. And she introduced me to wonderful people, many of whom are here today. I think part of me believed she would live forever. In the last few weeks and months, we shared our sorrow at the unfolding events in this country to which we both came as ardent Zionists, and both loved with all our hearts. Like Rachel Imenu, she literally cried for the fate of her people. It is therefore no surprise to me that she died on Erev Tisha Be'av and was buried on Tisha Be'av because she had boundless love for Israel, Jerusalem, and the Jewish people. From now on, on the day we remember the destruction of the Temple, I will also remember my dear friend Charlotte, for she was a temple of love and wisdom for me. Words are simply inadequate to express how much I will miss her. A great light has gone out, and yet in her legacy to the State of Israel and its citizens, and especially in this museum, her spirit will live on. A few days before she died, I said to her: “Charlotte, you know how much I love the Museum. But of all the treasures in the museum, for me you are the greatest treasure.” By then she could hardly speak but she smiled and blew me a kiss, as she always did when I took my leave of her. I will carry that smile and that kiss with me to the end of my days.

Susan Strul

טליה קינן, פרחי שדה, צבעי שמן על נייר, 2016

³¹ באדיבות גב' סוזן סטרול, מ"מ ראש אגף לקשרי חוץ, מוזיאון ישראל, ירושלים.

³² William Shakespeare, Antony and Cleopatra, Act II, Scene 2.

אפילוג:

ראיון עם אוצר והיסטוריון אמנות

שמע, זה מדכא. הכול היה מלא ציורים. נכנסת בתחושה שאתה בתוך מוזיאון. עכשיו, זו תחושה של פליטים. האמת, אתה צריך לעשות משהו. אי אפשר שתביא לפה אנשים ככה... זה מדכא...

-למה אתה לוחש?

כי אין לי הרבה מה להגיד, חוץ מזה שהיא מתהפכת עשר פעמים בתוך קברה.

-אני רוצה לשאול...

אני דווקא רוצה לשאול אותך שאלה מרתקת - האם יש דרך, שהיא מעניינת מבחינה אוצרותית למוזיאון, שלקראת האירוע הזה ישחזרו את האוסף של שרלוט ברגמן?

- על זה אני רוצה לשאול אותך שאלה מעניינת... מאחר שאני עוסק באוסף, אבל האספנית איננה והאוסף התפזר בחלקו או בחלקו החשוב...

ברובו המוחלט.

- האם העדרו של האוסף, העובדה שהאוסף לא קיים כאוסף, הוא נושא...

זה נושא כביר, אבל זה נושא אחר ממה שאתה עוסק בו, אתה מדבר עכשיו על מוות.

- לכן חסרונו של האוסף רלוונטי לעבודה שלי.

לדעתי זה יותר מעניין מהכול... זה יהיה מעניין שתעשה עבודת היעדרות, עבודה על "איפה שרלוט?" מה קורה לאדם אחרי מותו? מה קורה לאוסף שלו אחרי מותו? [...] זה מפעל חיים עצום של בעלה ושלה. היתה לה תשוקה, אתה גם רואה שהיה לה עניין אישי באמנות.

בקצה הלב שלי אני מרגיש פה... אני מרגיש פה... כאב. אוי אוי.

הפרפורמרית מלווה את המבקרים לעבר דלת היציאה.

Allain de Botton,³³
Architecture of
Happiness, London:
Penguin Books, 2014,
p. 106

Ideals of Home

It is true that the buildings and furnishings which we describe as beautiful evoke aspects of happiness, we might nevertheless ask why we find such evocation to be necessary. It is easy enough to understand why we would want such qualities as dignity and clarity to play a role in our lives; less clear is why we should also need the objects around us to speak to us of them. Why should it matter what our environment has to say to us? Why should architects bother to design buildings which communicate specific sentiments and ideas, and why should we be so negatively affected by places which reverberate with what we take to be wrong allusions? Why are we vulnerable, so inconveniently vulnerable, to what the places we inhabit are saying?³³

Allain de Botton

The Bergman House at the Israel Museum

Charlotte Bergman, who built this house and lived in it for three decades, was born in Antwerp in 1903, the daughter of a Polish-born diamond merchant. Following her marriage to Louis Bergman, an English architect with whom she shared a great love of travel and art, she resided in London for many years. The Bergmans, a devoted couple, traveled together to every corner of the globe, including a first trip to Israel and the Middle East in the 1920s. Their travels, and their discerning interest in art, brought them into contact with artists at the start of their careers – among them Pablo Picasso and Henry Moore – from whom they bought works already in those early days. They were particularly close to Raoul Dufy, a friend who often joined the couple on their travels, and whose portrait of Charlotte hangs in the salon. The Bergmans never called themselves art collectors; rather, they purchased art that pleased them, and so the other artists represented in their collection include Braque and Chagall, but also those, such as Antal Biro, who never achieved the same recognition.

At the outbreak of the Second World War, Charlotte and Louis were on vacation in the United States and never returned to live in England. Charlotte lost many members of her European family during the Holocaust. In New York, the Bergmans were involved with the leading events and personalities of the day, and their apartment became a salon for music, art, and politics. They became fervent supporters of the Zionist movement and the nascent State of Israel.

Even after Louis's death in 1955, Charlotte retained her strong sense of adventure and continued to travel widely, acquiring new works of art throughout her life. Her Zionism led to the decision to immigrate to Israel following the Six-Day War. Sharing Teddy Kollek's early vision for a national museum in Jerusalem, she had been involved in the establishment of the Israel Museum, and she became an active – though often anonymous – supporter of numerous other philanthropic concerns in the country. In the 1970s, with Teddy's encouragement, she built her permanent home on the Museum grounds, bringing her collections of art and ethnography with her. Here in Jerusalem, as in New York, Charlotte was known for her hospitality, hosting many charitable events and welcoming visitors from Israel and abroad in this house.

She lived here until just before her 99th birthday, passing away in her beloved Henry Moore room in the summer of 2002. The house and its paintings, sculptures, ceramics, and works on paper were bequeathed to the Museum. Charlotte asked that the house be used as a venue for special events, as it was in her lifetime, and that it be viewed as the home of an art lover at the end of the 20th century, in the spirit of the Museum's period rooms. The legacy of Charlotte Bergman – a wonderful hostess, superb story teller, avid connoisseur, and dedicated philanthropist – lives on in the house she built at the Israel Museum.

Scherf hollows out a tree trunk, transforming it into a sounding box of a musical instrument. Keinan creates a charcoal drawing of a burnt tree trunk, which she scorches by projecting flames on it. Interior and exterior, empty and full, echo one another in their work. These are supplemented with works by the late photographer Aliza Auerbach, a friend of Bergman, who documented the house in 1980 in a series of black-and-white photographs.³⁷ Her photographic testimonial is an integral part of the language of the performance and its book (see below). The body of artwork is swallowed up among the Museum's collections, the house gradually loses its body heat and pulse, as Charlotte Bergman's imprint hovers over all these as a passing shadow.

Bergman lived in the house from the mid-1970s until her passing in 2002 at the age of 99. As per her agreement with the Israel Museum, the contents of the house and most of the art collection were kept intact for ten years after her death. Occasionally, public and private events were held on site. While working on the performance (2019), due to the discovery of an "aggressive fungus" in the building, all the original works were transferred to the Museum's warehouses and exhibition halls. The kitchen, designed in 1970s American style, and the back porch were converted into an industrial kitchen and a dining room for the Museum staff, disrupting the house's restoration. Bergman House: A Gallery Walk is a tribute to Charlotte and Louis Bergman, a couple of art collectors and generous benefactors. The Bergman Collection was never documented in a catalogue by the Israel Museum; therefore, we decided to attach an accurate description of the contents of the house, its furniture, objects, and the impressive art collection (as prepared by former museum registrar, Miriam Apfeldorf) to the performance book as an act of rectification (tikkun).

The sources of inspiration for this work shed light on private aspects in Bergman's personality, while illuminating the private case as part of the construction of local, Israeli-Zionist culture, and its quintessential symbol—The Israel Museum.

Hadas Ophrat

³⁷Photos by Aliza Auerbach appear without titles on pages: 5, 8, 15, 17, 33, 61, 67, 70, 71, 75, 91, 109, 112, 117

Prologue

Bergman House: A Gallery Walk is an interdisciplinary work performed in the house of modern art collector, Charlotte Bergman, on the grounds of the Israel Museum, Jerusalem. Six artists shed light on her private world and the public/institutional space in which it transpired: in a luxurious villa, but also in forced isolation, surrounded by fences and security guards. Bergman's presence still permeates the house, which is gradually being emptied of the collection of paintings, sculptures, and artefacts; perhaps it is rather the zeitgeist and the architectural style that permeate it. The story of Bergman's life and her love for art is woven and enmeshed in the fabric of relations between the collector and the museum, raising questions about the relationship between the individual and the establishment, and between the private and the public, which seem inseparable. Symbolically, the interior design is a replica of Bergman's New York apartment, while the house was built in the modern architectural style as an integral part of the Israel Museum, ostensibly embraced, or perhaps smothered, between its arms.

Bergman House was designed to preserve and showcase a collection of art objects in the domestic context. The concept was conceived by Bergman herself based on a model of period rooms such as the Rothschild Room at the Israel Museum, where the room (or house, in this case) presents the collector's taste and selections vis-à-vis her lifestyle. While there are many private houses that were turned into museums, these are almost always post-mortem venues, so to speak; ones exposed to the public after the death of their owners. Such houses and rooms—e.g. the Herzl room and the houses of David Ben-Gurion, H.N. Bialik, and S.Y. Agnon—provide a voyeuristic pleasure. We peek into a frozen life, thus experiencing a resurrection of a persona and a period, with its cultural characteristics.

The Bergman House is an extraordinary example of a house that functioned as a living museum for three decades—a cross between a private home, a collector, and a private collection swallowed up into a public museum. From the outset, Bergman described her home as "the home of a 20th century art collector." Her housekeeper and companion attested that Charlotte had no illusions about the future: "After ten years they'll probably turn the house into a parking lot," she used to say with sober irony. In her lifetime, Bergman opened the house so visitors could view her collections, which span hundreds of artworks, but these visits were largely restricted to invited guests from among her close circle, to guests at private events, such as her famous birthdays held on the porch, and sometimes to public events, such as fundraising concerts held in the music room.

Bergman House: A Gallery Walk spans actions and performances in the format of a performative exhibition in the house's various rooms and spaces. While art exhibitions customarily feature artefacts, photography, and documentation, the current exhibition presents actions. Its uniqueness lies in its being time- and site-specific—namely, dependent on the relationship between the private and the public, presenting Charlotte's private life within a regulated museum space. A visit to the exhibition

transpires on two planes. In the first, performer Naomi Yoeli masquerades as a museum guide, leading visitors on a tour of the exhibition, inspired by Andrea Fraser's work *Museum Highlights: A Gallery Talk* (Philadelphia Museum of Art, 1989)³⁴. Although three decades have passed since the original performance, we decided to adopt the tactics used by Fraser—one of the most prominent figures in the discourse of institutional critique—to re-examine the basic assumptions underlying the museum and the status of artworks and private collections in our culture. Many of the ironic insights gained in Fraser's tour, especially regarding the museum's ideological agenda in relation to its customers, are also valid in the case of the Israel Museum as part of the construction of Israeli national culture. Some of the guide's texts in the current performance paraphrase Fraser's witty assertions, which represent a critical-performative stance. Other texts were borrowed from a guided tour of her house given by Bergman to a friend, an amateur videographer who had already visited the place and was familiar with its many collections.³⁵ In the video, Charlotte is clearly aware of her unique status as a guide in her home and private collection, and even chooses to pepper the filmed tour with personal stories and anecdotes about it, instead of focusing on the artistic and commercial aspects of the works. Other sources for the work include archival materials, museum publications, Bergman's diaries and personal letters, and interviews with her acquaintances and with officials at the Israel Museum past and present³⁶. All of these were gathered during a comprehensive research conducted by the undersigned in the past three years (2017–2020).

On the second plane of the exhibition, artists Hadas Ophrat, Hila Flashkes, Kinneret Haya Max, Talia Keinan, and Guy Scherf work in real time in the various rooms of the house, creating an artistic Rashomon; each artist and his/her point of view, each illuminating a different angle. The exhibition has no single, uniform curatorial line. Ophrat focuses on the conservation of an olive tree, planted in the inner courtyard of the house, as if it were an artifact; the tree, which also adorns the official "look" of the Israel Museum as an emblem of locality, is charged with cultural and political strata. Flashkes opts for raw clay, sculpting a still life, a variation on the theme of memento mori (Lat. remember death), in direct reference to the Picasso room, which previously housed dozens of the master's ceramic works, and to the use of that same room in the past as a dining room. The clay in her sculpture was not fired; soft and vulnerable, it conveys a corporeal quality, an image of life in art. Max performs a series of actions directly referring to Bergman's character and home. With the weight of her body, she attaches Bergman's portrait to the walls of the house, then cradles the house's architectural plan as if it were a leotard or a baby made of crumpled paper. The text she chose to describe her actions is a love letter. Keinan and Scherf—a visual artist and a musician—chose to work together in the music room.

³⁴ Andrea Fraser, *Museum Highlights: A Gallery Talk*, The MIT Press, October, .Vol. 57, 1991, pp. 104–122.

³⁵In the course of our work and research we discovered a home video which was filmed by an anonymous photographer, most probably a close friend of Charlotte's, during a visit to the Bergman's house in 29 June 1998. The video combines extensive documentation of many of the art works as well as a detailed tour of the house and a simultaneous dialogue with Charlotte. Though already at an advanced age, (at that time she was 97), Charlotte added many details as to her collection and the art works and told many anecdotes of her life, accompanying the tour with her comments and storytelling. The soundtrack (in English) of this video is the basis of the text of our Gallery Walk.

³⁶The interviews in this performance do not appear by name but by the specific roles of the interviewees in the Museum or by their relationship with Charlotte Bergman. We wish to thank them for their willingness to share and enrich our knowledge and understanding of various aspects.

Hadas Ophrat

Nomi Yoeli

Kineret Haya Max

Hila Flashkes

Talia Keinan

Gai Sherf

The Bergman file

Preformance book

Bergman House : A Gallery Walk

The Bergman file

Preformance book

Bergman House : A Gallery Walk